

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Analýza úloh CNB na obchodní politiku
komerčních bank**

Autor: Alena Pytlíčková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Kamila Sluková

© 2011 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Alena Pytlíčková

obor Provoz a ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Analýza úloh CNB na obchodní politiku
komerčních bank**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Komerční banky
4. Česká národní banka
5. Evropská centrální banka
6. Srovnání českých a evropských bank
7. Závěr
8. Seznam použitých zdrojů
9. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

REVENDA, Zbyněk. Centrální bankovníctví. Praha: Management Press, 1999. 741 s. ISBN 80-85943-89-1.

REVENDA, Zbyněk. Peněžní ekonomie a bankovníctví. Praha: Management Press, 1997. 620 s. ISBN 80-85943-49-2.

REVENDA, Zbyněk. Bankovní regulace a dohled. Praha, VŠE, 1995. 198 s. ISBN 80-7090-486-0.

KIPIELOVÁ, Ivana. Slovník základních pojmů z bankovníctví. Praha: Fortuna, 2007. 112 s. ISBN 80-7168-495-3.

PAVLÁT, Vladislav. Centrální bankovníctví, Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. 137 s. ISBN 80-86754-29-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kamila Sluková**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 19. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Analýza úloh CNB na obchodní politiku komerčních bank* vypracovala samostatně, s přispěním odborných konzultací s Ing. Kamilou Slukovou a s použitím uvedených zdrojů, které cituji a uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze dne:

.....

Alena Pytlíčková

Poděkování

Děkuji paní Ing. Kamile Slukové, vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné vedení, konzultace při zpracování této práce a nesmírnou ochotu. Současně bych touto cestou ráda poděkovala celé své rodině, především mým rodičům Zdeňkovi a Evě Pytlíčkovým, za podporu během studia i při vypracování této práce a za odborné konzultace a dále svému příteli Martinu Mannovi za silnou oporu.

Analýza úloh CNB na obchodní politiku komerčních bank

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou úloh centrálních bank na obchodní politiku komerčních bank. Obsahem práce bude tedy porovnat úlohy bank a seznámit se s jednotlivými stupni bankovního systému, analyzovat jejich úlohy, cíle a vliv na jednotlivé stupně v bankovní sféře.

V úvodu bude práce zaměřena na komerční banky, jejich smysl, práva a povinnosti. Druhá část se zaměří na centrální banky obecně a podrobněji na Českou národní banku a Národní banku Slovenska. Vysvětleny budou regulační funkce centrálních bank a nástroje monetární politiky, v závěru pak budou porovnány centrální banky dalších evropských zemí. Nakonec se práce zaměří na Evropskou centrální banku a její dohled na národní centrální banky.

Klíčová slova

Komerční banka

Centrální banka

Česká národní banka

Národní banka Slovenska

Diskontní sazba

Lombardní sazba

Evropská centrální banka

Analysis of the role of central banks on trade policy in commercial banks

Summary

This document analyzes the affect of central banks on commercial banks trade policy. The content of this work will compare the role of banks and describe each of the banking systems, analyze their roles, objectives and impact on various stages in the banking sector.

In the introduction, the work will be focused on commercial banks, their purpose, rights and obligations. The second part will be focused on the central banks in general, particularly on the Czech National Bank and the National Bank of Slovakia. This work will go into detail of regulatory functions of central banks and monetary policy tools and in the end it will be compared other European central banks. Finally, the work will describe the European Central Bank and its supervision of the national central banks.

Keywords

Commercial Bank

Central Bank

Czech National Bank

National Bank of Slovakia

Discount rate

Lombard rate

The European Central Bank

Obsah

1.	Úvod.....	11
2.	Cíl práce a Metodika.....	11
3.	Komerční banky.....	13
3.1.	Úvod.....	13
3.2.	Historie.....	13
3.2.1.	Počátky na českém území	13
3.2.2.	Bankovníctví po roce 1989	14
3.3.	Podmínky vzniku bank	14
3.3.1.	Licence	15
3.3.2.	Organizace banky.....	15
3.4.	Základní dělení bank.....	16
3.4.1.	Univerzální komerční banky	16
3.4.2.	Specializované komerční banky.....	16
3.4.3.	Banky se státní účastí pro podporu podnikání	18
3.5.	Dělení bank podle různých hledisek	18
3.6.	Rozvaha banky	19
3.7.	Zisk banky.....	19
4.	Centrální bankovníctví.....	20
4.1.	Centrální banka	20
4.2.	Funkce centrální banky	20
4.2.1.	Makroekonomické funkce.....	20
4.2.2.	Mikroekonomické funkce	21
4.3.	Cíl centrální banky	22
4.4.	Úkoly centrální banky.....	23
4.5.	Vznik centrálního bankovníctví v ČR.....	24
4.6.	Česká národní banka	25
4.6.1.	Nástroje měnové politiky	25
4.6.2.	Regulace vstupu do bankovní sféry	26
4.6.3.	Organizace a struktura České národní banky.....	27
4.6.4.	Způsoby dohledu.....	28
4.7.	Vznik centrálního bankovníctví v SR	29

4.8.	Národní banka Slovenska	29
4.8.1.	Nástroje měnové politiky	30
4.8.2.	Organizace a struktura Národní banky Slovenska	31
4.9.	Vybrané centrální banky v Evropě a ve světě.....	31
5.	Evropská centrální banka.....	33
5.1.	Úvod.....	33
5.2.	Stručná historie vzniku	33
5.2.1.	Evropský systém centrálních bank.....	35
5.2.2.	Eurosystem.....	35
5.3.	Evropská centrální banka	36
5.3.1.	Úkoly a cíle Evropské centrální banky	37
5.3.2.	Orgány ECB a jejich hlavní úkoly	37
5.3.3.	Nezávislost a transparentnost.....	38
5.3.4.	Měnově-politická strategie ECB.....	40
5.4.	Evropská centrální banka a Česká národní banka.....	41
5.5.	Evropská centrální banka a Národní banka Slovenska	43
6.	Analýza úrokových sazeb	44
7.	Analýza poplatků komerčních bank	46
7.1.	Základní typy poplatků	46
7.2.	Srovnání českých a slovenských bank z pohledu průměrného klienta	50
8.	Analýza ziskovosti vybraných bank	53
8.1.	Česká republika.....	53
8.2.	Slovenská republika	54
9.	Vliv monetární politiky.....	55
10.	Závěr	57
11.	Seznam zkratk	60
12.	Seznam literatury	61
13.	Seznam příloh	68

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Přehled vývoje počtu bank k 31. 12. 2009	14
Tabulka č. 2 - Plnění Maastrichtských kritérií v ČR	42
Tabulka č. 3 - Plnění Maastrichtských kritérií v SR.....	43
Tabulka č. 4 - Průměry úrokových sazeb v ČR a SR	45
Tabulka č. 5 - Průměrný poplatek za základní služby v ČR a SR	47
Tabulka č. 6 - Průměrný poplatek za služby spojené s platební kartou v ČR a SR.....	48
Tabulka č. 7 - Průměrný poplatek za příchozí a odchozí platby v ČR a SR.....	49
Tabulka č. 8 - Srovnání běžných účtů v Česku.....	50
Tabulka č. 9 - Srovnání běžných účtů na Slovensku	51
Tabulka č. 10 - Ziskovost bank v České republice	53
Tabulka č. 11 - Ziskovost bank na Slovensku	54
Tabulka č. 12 - Úrokové sazby České národní banky	56
Tabulka č. 13 - Úrokové sazby Národní banky Slovenska.....	56

1. ÚVOD

Bankovní systém založený na jedné centrální bance a několika komerčních bankách se v České republice buduje od roku 1993. Jedná se tedy o dvoustupňové bankovníctví. Centrální banka je v roli státní nepodnikatelské instituce, která zastupuje monetární politiku České republiky. Oproti tomu komerční banky jsou podnikatelskými subjekty, které mohou provozovat činnost na základě licence udělené centrální bankou. Komerční banky jsou pod dohledem centrální banky, a proto se musí řídit zákony o bankách příslušného státu a legislativou Evropské unie.

Komerční banky, jako i jiné podnikatelské subjekty, vytvářejí zisk s cílem jeho maximalizace. Jelikož je jejich historie na území České republiky krátká a síť poboček se musela nově budovat, začaly banky vydělávat nejen na rozdílu mezi úrokem z úvěru a z vkladu, ale zároveň na poplatcích za jednotlivé služby. Poplatky pomohly rychle vybudovat bankovní síť. Nyní je však bankovní síť v České republice rozmanitá a i přesto, že v ostatních Evropských zemích se od poplatků ustupuje, v České republice setrvávají. A nejen to, jejich výše se postupně zvyšuje.

Téma poplatků však začíná být hlavním tématem ekonomických článků z oblasti bankovníctví. Postupně vznikají ankety, například „O nejabsurdnější bankovní poplatek“ nebo „O nejvyšší poplatek“ a podobně. Některé banky na tyto ankety reagují a takzvané „absurdní“ poplatky ruší. Je však v této době bankovních poplatků třeba?

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Základním úkolem této práce je seznámit se s jednotlivými stupni bankovního systému u nás a v Evropě, analyzovat jejich úlohy, cíle a jejich vliv na jednotlivé stupně v bankovníctví. Těmito kroky má být poukázáno na rozdíly na nejnižším stupni bankovníctví ve vztahu k Evropské centrální bance.

Tato práce je členěna do několika částí. První část je zaměřena na komerční banky. Bude zde popsána historie českého bankovníctví, vysvětleny podmínky, za kterých může v České republice vzniknout komerční banka, ale i rozdělení bankovníctví u nás do několika základních skupin a také zde bude nastíněna základní rozvaha komerčních bank.

V druhé části bude práce zaměřena na vyšší stupeň v bankovníctví. Hlavním cílem této části je seznámení s centrálním bankovníctvím obecně a následně podrobněji s Českou národní bankou a Národní bankou Slovenska. Stejně jako v předchozí části i zde bude nastíněna historie, popsány základní funkce národních centrálních bank, cíle a úkoly. Dále budou popsány jednotlivé orgány a vysvětleny jejich funkce. V neposlední řadě budou centrální banky částečně porovnány s jinými centrálními bankami v Evropě.

Třetí část se zabývá nejvyšším stupněm evropského bankovníctví – Evropskou centrální bankou. Zde bude popsán vznik této instituce a její hlavní funkce, které ovlivňují centrální banky. Nakonec budou vyjmenovány orgány, které ji tvoří a popsány jejich funkce.

V další části této práce budou porovnány úrokové sazby ve vybraných bankách v Česku a na Slovensku. Budou zde zanalyzovány poplatky za základní služby provozované danou bankou a následně budou srovnány, jak mezi vybranými bankami daných států, tak mezi bankami vně těchto států.

Předposlední část bude zaměřena na ziskovost bank. Zde budou porovnány zisky vybraných bank a to jak s poplatky, tak v případě, že by poplatky neměly absolutně žádné. Analýza bude také zaměřena na ekonomickou stabilitu těchto bank v případě, kdy by byly nuceny od poplatků ustoupit.

V poslední části práce budou analyzovány základní nástroje monetární politiky, jejich vliv v jednotlivých stupních bankovníctví a částečná predikce pro rok 2011 a 2012.

Na závěr budou shrnuty poznatky získané studiem materiálů a následně bude vyhodnoceno, do jaké míry centrální banky zasahují do rozhodování komerčních bank a jaký to má vliv na jejich obchodní politiku.

3. KOMERČNÍ BANKY

3.1. Úvod

Přesná definice pojmu komerční banka neboli obchodní banka není dána, její základní myšlenka však zní asi takto - komerční banka je institut přijímající vklady, poskytující úvěry, provádějící platební styk a poskytující další bankovní služby právnickým i fyzickým osobám. Jejím základním cílem je dosažení zisku.

3.2. Historie

3.2.1. Počátky na českém území

Bankovníctví se začalo objevovat již se vznikem a postupným vývojem peněz. První záznamy o rozvoji bankovníctví na českém území jsou z dob Rakouska – Uherska z poloviny 19. století, kdy přišel i rozvoj průmyslové výroby. V této době byl zaznamenán vznik první záložny (První občanská záložna - 1857), živnostenské banky (Živnostenská banka pro Čechy a Moravu – 1864), hypoteční banky (Hypoteční banka Království českého – 1864) nebo průmyslové banky (Česká průmyslová banka – 1893). Na postupný rozvoj měl také silný vliv vznik *Pražské burzy* (1871), který se však velmi negativně projevil vůči bankovnímu sektoru, zejména v období krize na vídeňské burze. Významné změny v bankovníctví přinesl roku 1918, kdy vzniklo samostatné Československo. Počet komerčních bank vzrostl během následujících 5 let na dvojnásobek – jednalo se hlavně o univerzální banky, ty se vyznačovaly širokou škálou nabízených produktů. V meziválečném období tyto banky pomáhaly udržet rovnováhu státních financí a začaly se přibližovat standardům vyspělých evropských zemí. V době 2. světové války však vnikl *Ústřední svaz peněžnictví pro Čechy a Moravu*, který byl napojen na nacistické Německo. Reorganizace bankovníctví vedla k jeho úbytku – na konci války zůstalo pouze 6 peněžních ústavů. Po skončení 2. světové války byla peněžní soustava tvořena z Národní banky československé jako emisní banky státu, z akciových komerčních bank a soukromých bankovních domů, družstevních peněžních ústavů, zemských bank, reeskontního a lombardního ústavu, z poštovních a komunálních spořitelien a družstevních záložen. Německé banky byly obsazeny tzv. národní správou. V roce 1950 vznikla Státní banka československá, která působila jako centrální emisní banka státu. Vedle této banky působila ještě Investiční banka, Živ-

nostenská banka a Československá obchodní banka a. s. V druhé polovině 80. let byla připravována bankovní reforma, ke které díky změně politického režimu nedošlo.

3.2.2. Bankovníctví po roce 1989

Politické změny započaté v roce 1989 měly za následek vznik typického dvoustupňového systému bankovníctví z předchozího jednostupňového. Tyto změny byly doprovázeny také novými legislativními úpravami bankovníctví s účinností od 1. 1. 1990 – *Zákon o bankách a spořitelnách* a *Zákon o Státní bance československé*. Citované zákony mimo jiné vymezily nový cíl centrální banky, měnovou stabilitu a cíl komerční banky, zisk. Mezi základní funkce komerčních bank patří finanční zprostředkování, emise bezhotovostních peněz a provádění bezhotovostního platebního styku.

Tabulka č. 1 – Přehled vývoje počtu bank k 31. 12. 2009

Datum	Počet bank celkem	V tom								Banky bez licence
		banky s rozhodující českou účastí					banky s rozhodující zahraniční účastí			
		celkem	státní peněžní ústavy	banky se státní účastí	banky s rozhodující českou účastí	banky v nucené správě	celkem	banky s rozhodující zahraniční účastí	pobočky zahraničních bank	
1. 1. 1990	5	5	4	1	0	0	0	0	0	X
31. 1. 1990	9	9	4	1	4	0	0	0	0	X
31. 1. 1991	24	20	4	1	15	0	4	4	0	X
31. 1. 1992	37	26	1	4	21	0	11	9	2	X
31. 1. 1993	52	34	1	4	28	1	18	12	6	X
31. 1. 1994	55	34	1	4	28	1	21	13	8	2
31. 1. 1995	55	32	1	6	25	0	23	13	10	5
31. 1. 1996	53	30	1	6	18	5	23	14	9	7
31. 1. 1997	50	26	1	6	15	4	24	15	9	11
31. 1. 1998	45	20	1	5	14	0	25	15	10	18
31. 1. 1999	42	15	1	4	10	0	27	17	10	22
31. 1. 2000	40	14	1	4	8	1	26	16	10	24
31. 1. 2001	38	12	0	3	8	1	26	16	10	26
31. 1. 2002	37	11	0	2	9	0	26	17	9	28
31. 1. 2003	35	9	0	2	7	0	26	17	9	30
31. 1. 2004	35	9	0	2	7	0	26	17	9	30
31. 1. 2005	37	9	0	2	7	0	28	16	12	30
31. 1. 2006	37	9	0	2	7	0	28	15	13	30
31. 1. 2007	37	8	0	2	6	0	29	15	14	31
31. 1. 2008	37	7	0	2	5	0	30	14	16	33
31. 1. 2009	39	7	0	2	5	0	32	14	18	33

Zdroj: Česká národní banka + vlastní dohledání

3.3. Podmínky vzniku bank

Základní podmínky pro vznik komerční banky byly stanoveny v *Zákoně o bankách a spořitelnách* č. 130/1989 Sb., který nabyl platnosti dnem 22. 12. 1989 a účinnosti dnem 1. 1. 1990. Na něj navazoval *Zákon o bankách* č. 21/1992 Sb. z 20. 12. 1991 účinný od 1. 1. 1993 (nyní ve znění zákona č. 227/2009 Sb.).

3.3.1. Licence

Dle Zákona o bankách se komerčními bankami rozumí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciové společnosti. Pro vznik komerční banky je nutné vědět, že žádost se předkládá České národní bance (dále jen ČNB). S touto žádostí se předkládá návrh stanov. Minimální výše základního kapitálu musí činit 500 mil. Kč a do této výše musí být tvořen nepeněžitými vklady. Následně u udělení licence rozhoduje ČNB. Před vydáním rozhodnutí o udělení licence požádá ČNB o stanovisko orgán dohledu členského státu Evropské unie nebo jiného státu tvořící Evropský hospodářský prostor. Pro udělení licence musí být dále splněny tyto podmínky:

- průhledný a nezávadný původ základního kapitálu a dalších finančních zdrojů banky
- splacení základního kapitálu v plné výši
- důvěryhodnost a způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře
- technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností pobočky, funkční řídicí a kontrolní systém pobočky
- obchodní plán vycházející z obchodní strategie podložený reálnými ekonomickými strategiemi
- průhlednost skupiny osob s úzkým propojením s bankou
- sídlo budoucí banky musí být na území České republiky.

3.3.2. Organizace banky

- Statutární orgán banky musí být nejméně tříčlenný a musí být složen z vedoucích zaměstnanců banky.
- Člen statutárního orgánu banky a zaměstnanec banky nesmí být současně statutárním orgánem, členem statutárního orgánu nebo členem dozorčího orgánu jiné právnické osoby, která je podnikatelem (s několika výjimkami)
- Pravomoci statutárního orgánu a dozorčí rady musí být uvedeny ve stanovách.
- Na dozorčí radu banky nesmějí být přenášeny pravomoci, které obchodní zákoník svěřuje představenstvu akciové společnosti.

3.4. Základní dělení bank

Jak již z historického vývoje vyplývá, byla škála druhů bank velmi pestrá. Každá instituce měla zaměření dle svého názvu, jako např. investiční banka, stavební spořitelna, hypoteční banka, zemědělská banka, městská nebo komunální banka. Postupem času začaly vznikat banky, které se zabývaly hlavně shromažďováním vkladů a poskytováním úvěrů. Tyto banky začaly být později označovány jako *univerzální* a všechny ostatní, které se zaměřovaly jen na jednu činnost jako *specializované*.

3.4.1. Univerzální komerční banky

Univerzální komerční banky v dnešní době tvoří většinu na bankovním trhu. Množství služeb nabízených komerčními bankami je mnohem širší. Mezi nejběžnější a typické patří kromě přijímání vkladů a poskytování úvěrů i zprostředkování platebního styku, emisní obchody, obchody s cennými papíry, depozitní služby a další. Velké univerzální komerční banky mají většinou rozsáhlou síť dceřiných poboček, které se specializují na jednotlivá odvětví – stavební spořitelny, hypoteční banky a podobně. Díky jejich šíři si mohou banky dovolit jít do rizikovějších obchodů, což pozitivně ovlivňuje stabilitu banky. Možnost mít různé produkty u jedné banky je pro klienty velmi výhodné, což bankám zajišťuje širokou klientskou základnu.

Mezi tyto banky patří v České republice např. Česká spořitelna, a. s.; Komerční banka, a. s.; Raiffeisenbank, a. s. nebo Československá obchodní banka, a. s.

3.4.2. Specializované komerční banky

Specializované komerční banky jsou nedílnou součástí českého bankovního systému. Být specializovanou bankou přináší však své výhody i nevýhody. Mezi výhody patří právě jejich specializace – tedy možnost nabízet kvalitnější služby zdokonalené zaměřením pouze na ně. Další výhodou můžou být nižší náklady způsobené užším výběrem nabídky nebo jednodušší organizací řízení. Být na něco specializován přináší i své nevýhody. V bankovníctví jsou v podobě nižší konkurenceschopnosti a vyššího rizika úpadku.

Spořitelny - tradiční spořitelny se specializují na shromažďování vkladů, tím jsou schopny nabízet vyšší procento z vložených peněz.

Stavební spořitelny – jak již název napovídá, jedná se o spořitelny specializující se na shromažďování vkladů za účelem stavby, případně rekonstrukce. Tento typ bank má

omezenou bankovní licenci dle Zákona o stavebním spoření č. 96/1993 Sb. Stavební spoření je účelové spoření spočívající:

- v přijímání vkladů od účastníků stavebního spoření,
- v poskytování úvěrů účastníkům stavebního spoření,
- v poskytování příspěvku fyzickým osobám.

V případě založení stavebního spoření klient uzavírá smlouvu, která zahrnuje jak podmínky spoření, tak podmínky případného úvěru. Klient následně dostává prostřednictvím státního příspěvku dotace, čímž stát podporuje stavební spořitelny. Stavební spořitelny peníze klientů následně vkládají do minimálně rizikových, ale velmi likvidních aktiv.

Mezi nejvýznamnější české stavební spořitelny patří např. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.; Raiffeisen stavební spořitelna, a. s.; Stavební spořitelna České spořitelny, a. s., Wüstenrot – stavební spořitelna, a. s.; Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.

Hypoteční banky – tento typ komerčních bank se specializuje na poskytování úvěrů a emise vlastních hypotečních zástavních listů. Speciální licence pro vykonávání tohoto typu obchodů u nás mohou získat jak univerzální, tak specializované banky. Hypoteční úvěry jsou u nás i ve světě podporovány státem, prostřednictvím státního příspěvku. Úvěr poskytnutý hypoteční bankou je v zemích tržní ekonomiky velmi častým jevem a je využíván hlavně k získání domu nebo bytu. Dalšími možnostmi využití hypotečního úvěru je výstavba nemovitosti, modernizace, opravy, dostavby, vestavby či přístavby nemovitosti nebo koupi podílu na nemovitosti za účelem vypořádání spoluvlastnických a dědických nároků. V případě hypotečního úvěru je nemovitost zajištěna zástavním právem, tzn. hypotékou. Převoditelnost nemovitosti zatížené hypotékou je omezena (kromě dědictví) a je vázána souhlasem banky.

V České republice je velké množství hypotečních bank, po případě jejich dceřiné společnosti, mezi nejvýznamnější patří např. Česká spořitelna, a. s.; Československá obchodní banka, a. s.; Hypoteční banka, a. s.; Wüstenrot – hypoteční banka, a. s.; Komerční banka, a. s.; GE Money Bank, a. s.

Ostatní – mezi ostatní subjekty bankovního systému řadíme hlavně spotřební a úvěrní družstva (družstevní záložny) – v České republice spíše známé jako tzv. kampeličky – ty převzaly jméno po Dr. Cyrilu Kampelíkovi. Tato forma úvěrových institucí je rozšířená po celém světě. Její velkou výhodou jsou relativně nízké náklady na shromažďování vkladů členů družstva a poskytování jim půjček. V roce 1953 byla v bývalém Českoslo-

vensku tato družstva zrušena. V polovině 90. let byl umožněn jejich opětovný vznik, bohužel jejich popularita již nevzrostla a v současné době mají družstevní záložny v českém bankovním systému okrajovou úlohu.

3.4.3. Banky se státní účastí pro podporu podnikání

Mezi specializované banky patří banky, které zakládá stát na podporu určité části ekonomiky, např. banky na podporu vývozu, drobných podnikatelů, ekologie, zemědělství a dalších. V České republice bylo zatím zřízeno pouze několik bank tohoto typu, např. *Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.* – její snahou je podpořit vznik a rozvoj malých a středních soukromých podniků úhradou části úroků, další významnou úlohou je poskytování záruk bankám na poskytnuté úvěry. Další v této kategorii je *Česká exportní banka, a. s.* – její vznik byl určen na podporu vývozu poskytováním zvýhodněných úvěrů. Do této kategorie patří i *Konsolidační banka, s. p. ú.* – ta byla založena v roce 1991 pro správu dlouhodobých státních pohledávek a na podporu transformace, restrukturalizace a rozvoje české ekonomiky. Od 1. 9. 2001 byla transformována na Českou konsolidační agenturu.

3.5. Dělení bank podle různých hledisek

- Podle vlastnických vztahů: banky soukromé, státní a smíšené
- Podle rozsahu bankovní licence: banky univerzální a specializované
- Podle velikosti základního kapitálu (nebo obratu): banky velké, malé a střední
- Podle povahy bankovních operací: banky provozující operace maloobchodní, velkoobchodní a smíšené
- Podle vnitřní organizace banky: banky centralizované a decentralizované
- Podle formy komunikace banky s klientem: banky tradiční a elektronické
- Podle vlastníka banky: banky zahraniční a tuzemské
- Podle právní formy banky: banky ve formě akciové společnosti, státního peněžního ústavu apod.

3.6. Rozvaha banky

Rozvaha banky, neboli účetní výkaz je utříděný přehled veškerého majetku, vlastního jmění a závazků účetní jednotky k určitému dni a v určitém ocenění. Tento přehled se dělí na *aktiva* a *pasiva* a slouží k informování společníků a ostatních uživatelů o finanční situaci účetní jednotky.

Aktiva označují majetek a jsou zachycena na levé straně bilance. Mezi majetek banky patří např. pokladní hodnota, vklady dané banky do emisní banky nebo jiných bank, nakoupené státní pokladní poukázky, pokladní poukázky České národní banky, poskytnuté úvěry, nakoupené cizí dluhopisy, nakoupené cizí akcie a jiné cenné papíry, majetkové účasti v držení banky, nehmotný majetek, hmotný majetek, ale i zásoby. Aktiva u bank na rozdíl od jiných subjektů jsou tříděna v sestupném pořadí podle likvidity (likvidita = schopnost dostát svým závazkům, v případě banky je to tedy schopnost uhradit své závazky vůči věřitelům).

Pasiva jsou zdroje financování aktiv (majetku) banky, skládající se z vlastních a cizích zdrojů. Do vlastních zdrojů banky patří základní kapitál, rezervy, rezervní a jiné fondy a nerozdělený zisk banky. Mezi cizí zdroje financování majetku banky patří např. vklady přijaté od zákazníků a jiných bank, úvěry přijaté od ústřední banky a od jiných bank, emitované obligace, emitované vkladové certifikáty a ostatní cizí zdroje. Stejně jako aktiva i pasiva bank jsou tříděna v sestupném pořadí likvidity.

3.7. Zisk banky

Zisk banky vychází z obchodních činností banky, které můžeme rozdělit do tří základních skupin, na aktivní (banka je věřitelem), pasivní (banka je dlužníkem) a neutrální obchody. Z aktivních obchodů má banka *zisk ve formě úroků* (úvěry, investiční činnost). Naopak u pasivních obchodů *banka platí úroky* (obchody přímé, nepřímé a obchody s Českou národní bankou). Z aktivních a pasivních obchodů vzniká tedy úroková marže – rozdíl mezi úrokem přijatým a úrokem placeným. V poslední skupině obchodů, neutrálně bilančních, banka tvoří *zisk formou poplatků za poskytované služby* (platební styk, devizové obchody, směnářské obchody a ostatní služby).

Zisk nebo případná ztráta banky je vyčíslena ve výkazu zisku a ztrát.

4. CENTRÁLNÍ BANKOVNICTVÍ

4.1. Centrální banka

V bankovní soustavě je centrální (ústřední) banka, jak už název napovídá, bankou s vyšším postavením a má kromě obecných funkcí i některé specifické, které provádí pouze tato banka. Výkonem specifických činností centrální banku pověřuje stát.

4.2. Funkce centrální banky

Mezi základní funkce centrální banky patří emise hotovostních peněz, provádění měnové politiky a regulace bankovní soustavy. Tyto funkce můžeme rozdělit také na makroekonomické a mikroekonomické. Do první skupiny bychom pak zařadili emisní a devizovou činnost a měnovou politiku centrální banky a mezi mikroekonomické by patřila regulace a dohled na bankovní systém, spočívající ve stanovení základních povinností a pravidel činností bank fungujících v rámci bankovní soustavy dané země.

Krom tohoto dělení na makroekonomické a mikroekonomické funkce, lze tyto funkce klasifikovat také podle předmětu jednotlivých činností. Pak tyto činnosti centrální banky můžeme roztřídit podle jednotlivých oblastí na:

- emisní (emise hotovostních a bezhotovostních peněz)
- měnové
- devizové
- bankovní regulace a dohled
- obsluha bankovní soustavy (tzv. Banka bank)
- banka státu (vlády)
- ostatní (např. reprezentace státu v měnové oblasti).

4.2.1. Makroekonomické funkce

Emise peněz - vydávání peněz do oběhu v podobě hotovostní (formou mincí a bankovek) a bezhotovostní. Tato činnost je výhradní činností centrálních bank (tzv. emisní monopol). Význam této funkce byl největší v době do poloviny 20. století. Nyní, s příchodem bezhotovostních plateb je jako významnější funkce považována měnová politika.

Měnová politika - jde ruku v ruce s emisí peněz, jelikož množství peněz v ekonomice je pro měnovou politiku nejdůležitější. Jde tedy o zabezpečení takového množství peněz v ekonomice, které zajistí stabilitu měny. Přebytek peněz by mohl vyvolat inflační tlaky a nedostatek peněz naopak deflaci. Tuto stabilitu centrální banka zabezpečuje například pomocí úrokových sazeb.

Devizová činnost - činnost s prostředky v cizí měně. Centrální banka shromažďuje devizové rezervy státu a operuje s nimi na devizovém trhu. Tyto operace můžeme rozdělit podle čtyř základních motivů:

- zabezpečení devizové likvidity země – zajištění potřebné výše a měnové struktury devizových rezerv s ohledem na očekávané pohyby deviz.
- Udržování hodnoty devizových rezerv – vzhledem k pohybům měnových kurzů je potřeba provádět operace proti poklesu hodnoty devizových rezerv, ke které by mohlo dojít držbou znehodnocujících se měn.
- Získávání výnosu z devizových rezerv – prostředky, které centrální banky bezprostředně nepotřebují, jsou investovány například do prvotřídních zahraničních cenných papírů.
- Ovlivňování úrovně a vývoje měnového kurzu k zahraničním měnám – to jsou tzv. měnové intervence. Měnové intervence dělíme na volně pohyblivé, které jsou nepovinné a fixní kurzy, u kterých je potřeba intervenovat vždy, když měnový kurz směřuje mimo vymezené hodnoty.

4.2.2. Mikroekonomické funkce

Regulace a dohled bankovního systému je charakteristický pro dvoustupňový bankovní systém. Činnost druhého stupně je regulována prvním stupněm, prostřednictvím svých pravomocí a nástrojů. Regulace spočívá ve stanovení pravidel pro činnosti bank. Následná kontrola zajišťuje respektování právních předpisů ze strany komerčních bank s právem ukládat opatření k nápravě v případě nedostatků a udělovat sankce. Nejvýznamnější pravomocí centrální banky při kontrole, je právo udělovat a odebírat licence komerční bance.

Banka bank neboli obsluha bankovní soustavy. Toto postavení umožňuje centrální bance přijímání vkladů od bank, poskytování úvěrů bankám, vedení účtu bank anebo provádění mezibankovního zúčtování. Mimo tyto činnosti je význam banky bank podpořen

povinností komerčních bank, ukládat do centrální banky prostředky v podobě povinných úložek (povinných minimálních rezerv) v domácí měně. Povinné minimální rezervy regulují množství vkladů, se kterými mohou banky volně disponovat – v některých zemích s tržní ekonomikou již neexistují (např.: Austrálie, Dánsko, Kanada nebo Švýcarsko).

Banka státu spravuje veškeré účty státu, zajišťuje jeho finanční operace a výjimečně může státu poskytnout úvěr (v některých zemích je to však nepřípustné). Mezi nejdůležitější úkoly banky státu však bezpochyby patří:

- správa státního dluhu – činnosti spojené s poskytováním a splácením úvěrů státu, platbou úroků, emisí dluhopisů apod.
- Poskytování úvěrů státnímu rozpočtu – ve vyspělých ekonomikách je však podmíněna úpisem státních cenných papírů a jejich umístění na peněžním a kapitálovém trhu. Přímé úvěrování státního dluhu je dnes buď již úplně zakázáno, nebo výrazně limitováno.
- Pokladní plnění státního rozpočtu – vedení účtů, inkasa, úhrady a další operace, které souvisejí s běžným hospodařením státního rozpočtu.

Ostatní – do této skupiny patří například reprezentace státu v měnové oblasti. Centrální banka je tedy mluvčím státu v měnových otázkách a reprezentuje zemi na zasedání Banky pro mezinárodní platby, Mezinárodního měnového fondu, skupiny Světové banky a dalších mezinárodních institucí.

4.3. Cíl centrální banky

Pro správné fungování jakékoliv instituce je důležité vymezení cíle, o to důležitější je jeho vymezení, jedná-li se o takto významnou instituci, jakou je centrální banka. Jak již bylo zmíněno, má centrální banka stanovené vcelku detailně popsané funkce, z čehož vyplývá, že cílem je tyto funkce plnit co nejefektivněji. Jelikož je však stanoveno několik funkcí, je i stanoveno několik cílů, které z nich vyplývají. Mezi nejvýznamnější patří tyto:

- udržení stability cenové hladiny;
- zachování stability měnového kurzu domácí měny;
- zachování stability finančních trhů;
- stabilizace úrokových sazeb;
- udržování rovnováhy platební bilance;
- podpora ekonomického růstu;

- podpora zaměstnanosti obyvatelstva.

Je zřejmé, že není možné dosáhnout všech cílů současně, neboť některé se navzájem vylučují. V jednotlivých zemích jsou cíle rozdílné. Výběr toho daného pro určitou zemi závisí na několika faktorech, mezi které patří například vyspělost dané země, její postavení ve světě a další. V České republice je dle Zákona č. 6/1993 Sb. o České národní bance stanoveno §2: „*Hlavním cílem České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu. Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.*“¹

4.4. Úkoly centrální banky

Centrální banky a některé další stejně významné instituce se často opírají o právní akt, tedy například zákon schválený parlamentem dané země, i když ne bezpodmínečně. Zákon o centrální bance vymezuje okruh základních podmínek pro její činnost a tím představuje základní právní rámec této činnosti. Kromě těchto podmínek většinou obsahuje i řadu konkrétních úkolů, jimiž jsou konkretizovány obsahy jednotlivých činností a v některých případech i jejich rozsah. Tyto úkoly jsou zpřesněním zásad činností a předpokládaných funkcí, které má centrální banka v dané zemi plnit. Nejen zákon o centrální bance vymezuje rozsah činnosti centrální banky, na její vymezení může mít vliv například zákon o bankách, devizový zákon, zákon o platebním styku a podobně. Způsob úpravy činnosti centrální banky se v jednotlivých státech liší.

Jednotlivé úkoly bývají vymezeny ve spojení s konkrétními funkcemi. K výše zmíněným funkcím centrálních bank zde budou vybrány nejdůležitější úkoly v rozsahu stanoveném zákonem.

Emisní činnost – správa zásob bankovek a mincí, organizace dodávek bankovek a mincí od výrobců, sjednávání tisku bankovek, ražba mincí, výměna poškozených bankovek a mincí, stahování již opotřebovaných bankovek a mincí a jejich nahrazení za nové, možnost prohlášení bankovek a mincí za neplatné a jejich následné stažení z oběhu apod.

Devizová činnost – vyhlašování kurzu tuzemské měny v cizích měnách, stanovení ceny zlata v operacích centrální banky, provádění úschovny měnových rezerv, správa mě-

¹ *Postavení ČNB - Česká národní banka* [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-11]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/legislativa/postaveni_cnb/>.

nové rezervy a disponování s ní, obchodování se zlatem a devizami, provádění veškerých druhů bankovních obchodů s tuzemskými a zahraničními bankami, provádění platebního styku se zahraničím, usměrňování platebních bilancí, vydávání devizových povolení, provádění devizových kontrol apod.

Regulační činnost – vydávání vlastních právních předpisů a dalších dokumentů, stanovení pravidel obezřetného podnikání a likvidity bank, stanování úrokových sazeb a splatností, limitování maximálního rozsahu úvěrů poskytovaného bankami, stanovení rozsahu povinných minimálních rezerv apod.

Bankovní dohled – povolování činnosti podnikatelských subjektů v bankovní oblasti, zkoumání dodržování stanovených podmínek, kontrolování dodržování právních předpisů a opatření, kontrolování dodržování zákonů platných v bankovní oblasti, ukládání opatření k nápravě a udělování pokut v případech zjištěných nedostatků apod.

Činnost banky bank – přijímání vkladů ostatních bank, poskytování různých druhů úvěru bankám, vedení účtu bankám, zabezpečení vnitrostátního platebního styku formou mezinárodního zúčtování a provádění mezinárodního platebního styku apod.

Činnost banky státu – vedení účtu pro stát a další centrální orgány, provádění pokladního plnění státního rozpočtu, účast na financování schodků v běžném hospodaření státu, zabezpečení emisí státních cenných papírů za účelem krytí schodku státního rozpočtu, účast na krytí schodků státního rozpočtu přímým úvěrem, správa státního dluhu (např. vyplácení úroků) a další.

Se vznikem moderní výpočetní techniky se rozšiřuje seznam úkolů pro centrální banku. Nově má za úkol informovat laickou veřejnost o problémech bankovní soustavy a způsobu jejich řešení. Dále je povinna na svých webových stránkách uveřejňovat výroční zprávy a významné dokumenty s ní spjaté (např. právní předpisy, které přijala nebo jejich změny). Mezi velmi významné činnosti patří i informování o aktuálním stavu důležitých ukazatelů bankovní soustavy (např. vývoj úrokových sazeb) nebo statistické informace.

4.5. Vznik centrálního bankovníctví v ČR

Za vznik první centrální banky na českém území lze považovat banku vzniklou již za Rakouska-Uherska – Privilegovaná Rakouská národní banka. Ta vznikla již 1. 6. 1918 tehdy ještě jako soukromá akciová společnost a o rok později (15. 6. 1917) získala emisní monopol. Po vzniku samostatného Československa vykonávalo některé funkce centrální

banky ministerstvo financí až do roku 1926, kdy zahájila činnost Národní banka československá. V době 2. světové války za Protektorátu Čech a Moravy byla Národní banka československá podřízena Říšské bance a na konci března roku 1939 přejmenována na Národní banku pro Čechy a Moravu. Činnost Národní banky československé byla obnovena až v červnu roku 1945, ale trvala pouze necelých 5 let. Funkci centrální banky přebírá roku 1950 Státní banka československá, která existuje až do rozpadu Československa na dva samostatné státy. Na našem území vzniká 1. ledna 1993 Česká národní banka.

4.6. Česká národní banka

O obecných funkcích centrálních bank je toho již řečeno dost. Česká národní banka je typickou centrální bankou, která má své funkce, provádí operace a používá nástrojů shodných s funkcemi, operacemi a nástroji centrálních bank ve vyspělých zemích s tržní ekonomikou. Existují však nuance, které v rovině obecných funkcí nejsou znatelné, avšak v praxi jsou tyto rozdíly markantní a ačkoliv si to neuvědomujeme, každý den nás mohou ovlivňovat.

4.6.1. Nástroje měnové politiky

Česká národní banka užívá několik nástrojů, nejdůležitější jsou však tři základní, mezi které řadíme operace na volném trhu, automatické facility (platební prostředky, které lze získat jako devizový úvěr) a povinné minimální rezervy.

Operace na volném trhu – jejich hlavním cílem je usměrňovat vývoj úrokových sazeb v ekonomice, což je v České republice většinou prováděno pomocí repo operací (poskytnutí úvěru se zajišťovacím převodem cenných papírů). Z hlediska cíle a pravidelnosti je můžeme dělit na hlavní a doplňkový měnový nástroj a nástroje jemného ladění. Hlavní měnový nástroj slouží k odčerpávání přebytečné likvidity, je prováděn většinou pomocí tendrů a základní doba trvání těchto operací je 14 dní (tzv. 2T Repo sazba – 0,75% - platné od května 2010). Doplňkový měnový nástroj má podobu tříměsíčního tendru, který není určen sazbou České národní banky, ale sazbou aktuálního peněžního trhu. V současnosti se ale tento nástroj nevyužívá, poslední tříměsíční tendr byl vypsán v roce 2001. Nástroje jemného ladění jsou prováděny například pomocí devizových operací nebo operací s cennými papíry. Jejich použití je velmi výjimečné – zejména v případech neočekávaných krátkodobých výkyvů v likviditě trhu.

Automatické facility – slouží k poskytování nebo ukládání likvidity přes noc. Protože se jedná o pravidelné ukládání (resp. zapůjčení) peněz, vytvářejí úrokové sazby uplatňované u těchto dvou facility koridor, v němž se pohybují krátkodobé sazby na peněžním trhu. Depozitní facility – umožňuje uložení přebytečné likvidity u ČNB přes noc. Tyto depozita jsou úročena *diskontní sazbou* (0,25% - platné od srpna 2009) – ta z pravidla určuje dolní mez pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu. Marginální zapůjčení depozita – umožňuje bankám, které mají s ČNB podepsanou rámcovou repo smlouvu, vypůjčit si přes noc likviditu od ČNB. Finanční prostředky v rámci této facility jsou úročeny *lombardní sazbou* (1,75% - platné od května 2010) – ta představuje horní mez pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu. ČNB je oprávněna dočasně omezit nebo zcela pozastavit poskytování lombardních úvěrů z důvodu mimořádných měnově politických důvodů.

Povinné minimální rezervy – předem stanovený objem likvidních prostředků, který je povinna držet každá banka a pobočka zahraniční banky, která má v ČR bankovní licenci nebo se rozhodne v ČR podnikat na základě tzv. „Jednotné licence“. Předepsaný objem PMR je stanoven na 2% (platné od října 1999) ze základny pro výpočet PMR a od 12. července 2001 jsou úročeny 2T Repo sazbou. Základem pro výpočet PMR jsou primární závazky do dvou let splatnosti.²

4.6.2. Regulace vstupu do bankovní sféry

Podmínky pro vstup do bankovní sféry jsou již vymezeny v kapitole 3.3.1 *Licence*. Splnění těchto podmínek neznamená však bezpodmínečně nárok na přidělení licence, o přidělení rozhoduje ČNB. Mezi základní podmínky patří například návrh stanov banky, obchodní plán banky na tři roky, strategický záměr rozvoje banky, vhodná právní forma vlastnictví nebo minimální výše základního kapitálu.

Podmínky pro přidělení licence se však v průběhu času mění. Minimální základní kapitál například v roce 1990 činil 500 mil. Kčs., tato částka byla v únoru roku 1992 snížena na 300 mil. Kčs., a následně v říjnu roku 1993 opět vrácena na původních 500 mil. Kč. Ke stanovené výši minimálním výše základního kapitálu je dále stanoveno, že musí být složena v domácí měně (od roku 1999 i v příslušném ekvivalentu zahraniční volně směni-

² *Měnově-politické nástroje - Česká národní banka* [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-20]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/index.html>.

telné měny) u ČNB nebo u jiné banky se souhlasem ČNB a žadatel musí prokázat původ kapitálu.

Úprava podmínek pro přidělení licencí, pokud jde o strukturu, je srovnatelná s vyspělými tržními ekonomikami. Srovnatelná struktura nezajišťuje razanci těchto podmínek. Mírné podmínky pro vstup mohou ohrozit stabilitu oproti tomu vysoké nároky pro vstup mohou přihrát oligopolizaci bankovního systému. Mírné podmínky na našem území platné do roku 1993 zapříčinily prudký vzrůst počtu bank, průměrně přibýlo přes deset bank ročně. A tak docházelo k postupnému zpříšňování podmínek. Od roku 1994 je průměrný nárůst počtu bank s licencí menší než jedna.

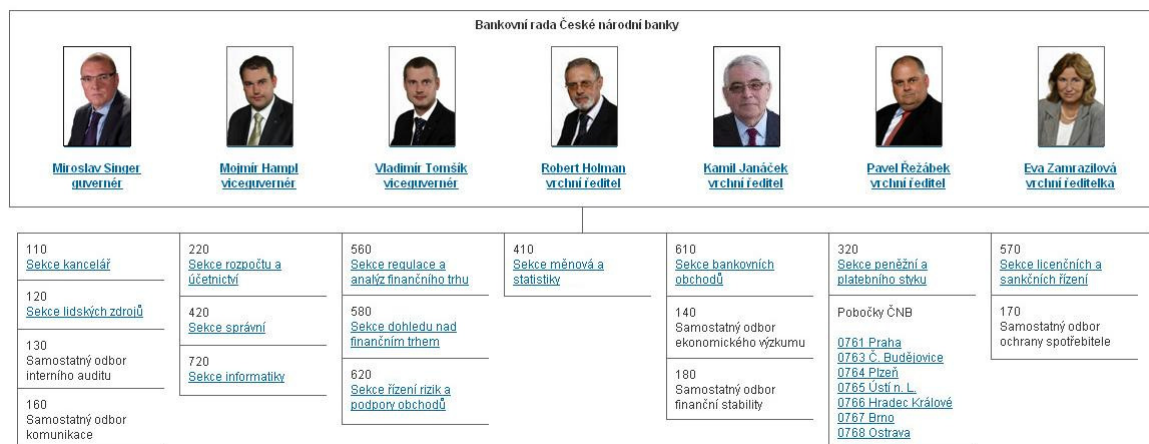
4.6.3. Organizace a struktura České národní banky

Bankovní rada řídí jednotlivé organizační útvary ústředí a pobočky ČNB od 1. ledna 2002 jako kolektivní orgán. Ústředí se skládá z dvanácti sekcí a pěti samostatných odborů, které mají na starosti ředitelé těchto sekcí a odborů. Ředitelé v rámci posílených pravomocí odpovídají bankovní radě za řízení po horizontální ose a zajišťování jim svěřených agend pro jednotlivé oblasti činnosti centrální banky. Tento způsob řízení umožňuje členům bankovní rady ČNB věnovat větší prostor rozhodování v oblasti měnové politiky, tedy přímému naplňování zákonem stanoveného cíle ČNB a dalším otázkám koncepčního a strategického charakteru.

Nejvyšším orgánem ČNB je sedmičlenná bankovní rada v čele s guvernérem, kterým je od 1. července 2010 Ing. Miroslav Singer, Ph.D. Mezi další členy bankovní rady patří dva viceguvernéři a čtyři vrchní ředitelé. Všechny členy bankovní rady jmenuje prezident České republiky na základě vlastního uvážení (v roce 2000 byla navrhována novela, podle které měl prezident jmenovat zástupce bankovní rady na základě návrhu vlády, tato novela neprošla senátem, který byl následně přehlasován, prezident tuto novelu odmítl podepsat, ale i on byl přehlasován a následně byla podána stížnost k Ústavnímu soudu, který dal prezidentovi zapravdu - novela nebyla přijata v plném rozsahu). Funkční období guvernéra a ostatních členů bankovní rady je stanoveno na šest let, s možností opětovného jmenování. Bankovní rada zasedá dvanáctkrát ročně. Harmonogram zasedání se zveřejňuje s půlročním předstihem. Záznamy ze zasedání se zveřejňují s dvanáctidenním zpožděním vždy v českém a anglickém jazyce na stránkách ČNB.

Schéma č. 1

Organizační struktura ústředí

Zdroj: Česká národní banka – webové stránky³

Bankovní rada má několik hlavních oblastí své činnosti. Tyto oblasti vycházejí z funkcí a cílů ČNB. Mezi hlavní oblasti těchto činností patří například:

- Určování měnové politiky a nástroje jejího provádění
- Rozhodování o zásadních měnových opatřeních
- Stanovování zásad činností a obchodů centrální banky
- Schvalování rozpočtu centrální banky
- Vymezování působnosti organizačních jednotek centrální banky
- Rozhodování o poskytnutí úvěru vládě
- Rozhodování o přidělení bankovní licence
- Rozhodování o postupech při řešení problémových bank
- Rozhodování o případném odebrání licence a další.

4.6.4. Způsoby dohledu

Jediná instituce v českém bankovním systému, která smí provádět dohled je Česká národní banka a to pouze jedna z jejich sekcí - Sekce bankovního dohledu. Dohled prováděný touto sekcí lze rozdělit na dva základní způsoby – na dohled na dálku a na místě. Centrální banka z důvodů dohledu úzce spolupracuje s auditorskými firmami.

³ http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/org_struktura.html

Každá banka si musí zabezpečit audit některou z externích auditorských firem. Tyto firmy musí být schváleny Českou národní bankou a jejich úkolem je například prověřit výroční zprávu banky – především bilanci nebo výkaz zisků a ztrát. Audit zaměřený na dílčí oblasti bývá často iniciován Českou národní bankou - většinou v úvěrové oblasti a oblastech tvorby rezerv a opravných položek. Banka může, formálně tento dílčí audit, odmítnout (například z finančních důvodů – jelikož auditorské firmy jsou velmi nákladné), ale vystavuje se tím riziku zhoršení vztahů s Českou národní bankou a zároveň tímto gestem může signalizovat, že má závažné problémy.

Uskutečnění dohledu Českou národní bankou je fakt, avšak mezi diskutované otázky patří rozsah bankovní regulace, její míra nebo způsob provádění. Rozsah bankovní regulace (jak již bylo zmíněno v kapitole 4.6.2. Regulace vstupu do bankovní sféry) se v posledních desetiletích rozšiřovala a v dnešní době se již vztahuje prakticky na všechny oblasti bankovního sektoru. Obecně však platí, že bankovní regulace nemá bránit konkurenci, nemá deformovat peněžní trh a hlavně nemá brzdit inovační proces v bankovníctví.

4.7. Vznik centrálního bankovníctví v SR

Stejná historie pro centrální bankovníctví Československa platila do 31. prosince 1992. Dne 1. ledna 1993 vznikla na základě zákona NR SR č. 566/1992 Sb. o Národní bance Slovenska nezávislá centrální banka nově vzniklého státu – Národní banka Slovenska (NBS). Její nezávislost trvala do 1. ledna 2009, kdy bylo na Slovensku zavedeno euro a Národní banka Slovenska se stala součástí Eurosystemu, tvořící systém centrálního bankovníctví eurozóny v rámci Evropského systému centrálních bank (tento pojem je vysvětlen v kapitole 5.2.1. Evropský systém centrálních bank).

4.8. Národní banka Slovenska

Stejně jako ostatní národní banky má i tato jako hlavní cíl udržení cenové stability. Na rozdíl ovšem od České národní banky je centrální banka na Slovensku ovlivněna nejen Evropskou centrální bankou, ale také z velké části pravidly platícími pro eurozónu (tento pojem je dále vysvětlen v kapitole 5.2.1. Evropský systém centrálních bank).

4.8.1. Nástroje měnové politiky

Nástroje měnové politiky podporují cíl národní banky. Na Slovensku však platily jiné nástroje do 31. prosince 2008 (před vstupem do eurozóny) a jiná pravidla platí dnes, kdy je Slovensko součástí šestnácti zemí, ve kterých se platí eurem.

Před zavedením eura

Od 1. ledna 1993 do 31. prosince 2008 se na Slovensku platilo slovenskou korunou. Po tuto dobu Národní banka Slovenska používala jako hlavní nástroje měnové politiky:

- **Diskontní sazba** – úroková sazba, kterou platí komerční banky centrální bance (NBS) za půjčení peněžních prostředků. Na tuto úrokovou sazbu jsou navázány úrokové sazby komerčních bank, které pak nabízejí svým klientům za tuto úrokovou sazbu s určitou marží navíc například hypoteční úvěry, spotřebitelské úvěry a další. Tato sazba platila pouze do 31. prosince 2002, následně byla vystřídána základní úrokovou sazbou NBS.
- **Základní úroková sazba NBS** – byla zavedena 1. ledna 2003 a byla rovna limitní úrokové sazbě NBS pro 2T REPO tendry.
- **Limitní úroková sazba NBS pro 2T REPO tendry** – představovala maximální úrokovou sazbu, kterou je Národní banka Slovenska ochotná akceptovat v REPO tendru.

Po zavedení eura

Nová pravidla přicházejí s 1. lednem 2009, kdy je Slovensko ovlivněno vstupem do eurozóny – měnová politika má stále stejný cíl, nástroje jsou však trochu pozměněny:

- **Jednodenní refinanční operace (*marginal lending facility - MLF*)** – jsou automatické operace na získání jednodenní likvidity od NBS. Přístup smluvních stran není obvykle limitován, krom požadavku předložení dostatku způsobilých aktiv. Úroková sazba představuje horní hranici jednodenní sazby peněžního trhu.
- **Hlavní refinanční operace (*Main refinancing operations - MRO*)** – jsou pravidelné refinanční reverzní transakce, které jsou prováděny týdně – obvykle se splatností do jednoho týdne. Tyto operace provádí NBS formou standardních tendrů. Hlavní refinanční operace jsou klíčovým nástrojem při dosahování cílů Eurosystemu.

- **Jednodenní vkladové operace (*deposit facility - DF*)** – jsou také automatické operace, které mohou smluvní strany využívat na uložení přebytečné likvidity. Obvykle není přístup smluvních stran limitován. Úroková sazba jednodenní vkladové operace představuje spodní hranici jednodenní sazby peněžního trhu.
- Mezi další operace na volném trhu patří **Dlouhodobější refinanční operace** (splatnost 3 měsíce), **Dolad'ovací operace** (především prostřednictvím reverzních obchodů) a **Strukturní operace** (prostřednictvím emisních dluhových certifikátů, reverzních a primárních obchodů).⁴

4.8.2. Organizace a struktura Národní banky Slovenska

Bankovní rada Národní banky Slovenska je nejvyšším řídicím orgánem. Při svém řízení určuje bankovní rada zejména zásady postupu při uskutečňování společné evropské měnové politiky (podle předpisů a pravidel platných pro evropskou měnovou politiku), zásady výkonu a organizaci výkonu dohledu nad finančním trhem.

Bankovní rada se skládá z pěti členů na rozdíl od bankovní rady České národní banky, která se skládá ze sedmi členů. Nejvýše postaveným členem v bankovní radě je guvernér, dále se rada skládá z jednoho viceguvernéra (v ČNB jsou dva) a tři dalších členů (v ČNB jsou čtyři). Guvernéra a viceguvernéra jmenuje prezident Slovenské republiky, ostatní členy jmenuje vláda Slovenska.

Každý z členů bankovní rady odpovídá za několik odborů z celkového množství dvaadvaceti a každý odbor je členěn na určitý počet oddělení, kterých je v celkovém součtu sedmdesát jedna. Mezi nejvýznamnější odbor patří například - odbor platebního styku, odbor statistiky, odbor ochrany a bezpečnosti nebo odbor bankovek a mincí.

4.9. Vybrané centrální banky v Evropě a ve světě

Vznik a vývoj centrálních bank v Evropě a ve světě probíhal v jinou dobu a za odlišných podmínek a i přesto, že se snaží centrální banky v mnoha ohledech sjednotit, existuje mezi nimi i řada rozdílů.

⁴ *Národná banka Slovenska - centrálna banka Slovenskej republiky* [online]. c [cit. 2011-03-20]. Nástroje menovej politiky. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/menova-politika/nastroje-menovej-politiky>>.

Jak by mohlo z předchozích kapitol vyznít, je centrální banka nepostradatelnou součástí bankovního systému, avšak existují země, kde *centrální banka neexistuje*. Do roku 1998, kdy vznikla Evropská centrální banka, existoval například místo centrální banky Lucemburský měnový institut a belgická centrální banka, která v důsledku měnové unie emitovala jak belgické, tak lucemburské franky s kurzem 1:1. Obdobně zabezpečují činnost centrální banky například v Andoře, Lichtenštejnsku, San Marinu nebo Vatikánu centrální banky jiných států.

V některých zemích plní určité funkce centrální banky *měnová rada*. Emise domácí měny je pak závislá na množství zahraniční měny, na kterou je v pevném kurze propojena domácí měna. Měnová politika je v těchto případech omezena především na stanovení pravidel směny zahraniční měny za měnu domácí, a je tak závislá na měnové politice příslušné zahraniční centrální banky. Tyto případy jsou známé například z Bahrajnu, Bruneje, Hongkongu či Singapuru a za Evropu například z Estonska, Litvy nebo Bulharska.

V USA a v Německu působí *větší počet centrálních bank* s pobočkami. Oproti tomu je ve většině zemí Evropské Unie typické rozložení *jedné centrální banky* a jejich poboček. Stejně postavení zaujímají státy i v otázce ziskovosti centrální banky. V USA nebo Německu jsou centrální banky *vysoce ziskové*. Česká republika stejně jako většina států Evropské Unie má *zisk zanedbatelný*.

K základním rozdílům mezi centrálními bankami patří také postavení států k *formě vlastnictví*. V České republice stejně jako například ve Francii, Velké Británii nebo dalších zemích Evropské unie je stoprocentním vlastníkem stát. Více než padesátiprocentním vlastníkem je stát například v Řecku, Belgii, Rakousku nebo Japonsku. Poslední možností jsou státy, které mají ve vlastnictví méně než padesát procent centrální banky – tuto formu můžeme vidět v USA nebo Švýcarsku.

Velký rozdíl lze vidět i z pohledu *podílu na bankovním dohledu*. Česká republika zaujímá dominantní postavení stejně jako Španělsko, Portugalsko, Řecko nebo Itálie. Střední podíl dohledu je patrný v Japonsku či USA a nejnižší dohled upřednostňuje Německo, Velká Británie, Švédsko nebo Irsko.

Takovýto rozdílů je nespočetně – mezi další významné patří například konečné cíle měnové politiky, stupeň samostatnosti v měnové politice, dolarizace, centrální banka v měnové unii a další.

5. EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

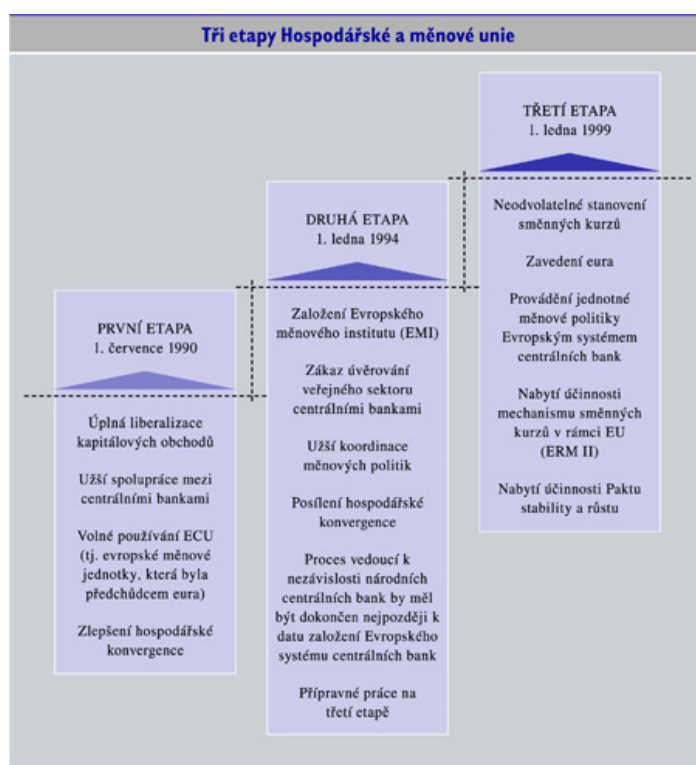
5.1. Úvod

Evropská centrální banka je centrální bankou pro evropskou jednotnou měnu euro. Jejím hlavním cílem je péče o kupní sílu eura a tím tedy o cenovou stabilitu v eurozóně. Eurozóna je tvořena šestnácti státy Evropské unie, které postupně od roku 1999 zavedly euro.

5.2. Stručná historie vzniku

Evropská rada v roce 1988 pověřila výbor, aby navrhl konkrétní etapy pro vznik Hospodářské a měnové unie (HMU). Výbor se skládal z guvernérů národních centrálních bank Evropského společenství a tří specialistů. Tento výbor vytvořil tzv. Delonovu zprávu, jež navrhovala, aby Hospodářská a měnové unie bylo dosaženo ve třech samostatných, ale na sebe navazujících krocích.

Schéma č. 2

Zdroj: Evropská centrální banka – webové stránky⁵

⁵ <http://www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.cs.html>

První etapa Hospodářské a měnové unie byla zahájena 1. července 1990 – k tomuto dni byla zrušena v podstatě veškerá omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy. Evropská rada dále stanovila další úkoly, mezi které patřila konzultace v oblasti měnové politiky členských států a prosazování jejich koordinace, aby bylo dosaženo cenové stability. Pro realizaci druhé a třetí etapy bylo nutné upravit Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství, aby bylo možné zavést potřebnou institucionální strukturu – na tomto základě vznikla Smlouva o Evropské unii podepsána 7. února 1992 v Maastrichtu.

Druhá etapa Hospodářské a měnové unie byla odstartována založením Evropského měnového institutu (EMI) 1. ledna 1994. Zároveň byla ukončena činnost Výboru guvernérů. Evropský měnový institut měl dvě hlavní úlohy – první úlohou bylo posílení spolupráce mezi centrálními bankami a koordinace měnových politik, druhou úlohou pak provádění příprav nezbytných k ustanovení *Evropského systému centrálních bank* (ESCB), k provádění jednotné měnové politiky a ke vzniku jednotné měny v třetí etapě. V prosinci 1995 vyslovila Evropská rada souhlas s použitím slova „euro“ pro pojmenování evropské měnové jednotky, která měla být zavedena ve třetí etapě, a potvrdila, že třetí etapa HMU bude zahájena 1. ledna 1999. V prosinci 1996 předložil Evropský měnový institut Evropské radě vybraný návrh série eurobankovek, které měly být uvedeny do oběhu v lednu roku 2002. Dne 2. května 1998 Rada Evropské unie rozhodla, že jedenáct členských států splnilo podmínky nezbytné k přijetí jednotné měny. Mezi tyto státy patřila Belgie, Německo, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko a Finsko. Vlády jedenácti zúčastněných členských států jmenovaly prezidenta, viceprezidenta a čtyři další členy Výkonné rady Evropské centrální banky. Jejich jmenování nabylo účinnosti 1. června 1998 a znamenalo ustavení Evropské centrální banky. S ustavením Evropské centrální banky završila Evropská měnová unie své poslání a vešla do likvidace. Veškeré přípravné práce, jimiž byla pověřena, byly v čas dokončeny.

Třetí etapa Hospodářské a měnové unie započala neodvolatelným stanovením směnných kurzů měn jedenácti členských států 1. ledna 1999. V této etapě bylo dle plánů zavedeno euro a započalo provádění jednotné měnové politiky Evropským systémem centrálních bank. V letech 2001–2009 vzrostl počet zemí Eurozóny o Řecko, Slovinsko, Maltu, Kypr a Slovensko, čímž se automaticky stala jejich centrální banka součástí Eurosystému. Pro vstup do eurozóny muselo všech šestnáct států splnit *kritéria konvergence* (tzv.

Maastrichtská kritéria), ta budou muset splnit i ostatní členské státy předtím, než přijmou euro. Kritéria konvergence stanovují ekonomické a právní podmínky.

Mezi základní právní dokumenty patří *Smlouva o založení Evropského společenství* a *Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky*.

5.2.1. Evropský systém centrálních bank

Evropský systém centrálních bank je z právního hlediska dvouúrovňovou organizací. Skládá se z Evropské centrální banky, šestnácti národních centrálních bank šestnácti členských států, které již zavedly euro (tzv. státy eurozóny) a jedenácti národních centrálních bank členských států, které euro ještě nezavedly – mezi tyto země se řadí i Česká republika. Evropský systém centrálních bank se tedy skládá z dvaceti osmi členů, z nich jeden je nadřazený (Evropská centrální banka).

Primárním cílem Evropského systému centrálních bank je udržovat cenovou stabilitu. Aniž by byl dotčen tento základní cíl, podporuje také celkovou hospodářskou politiku v Evropském společenství a dopomáhá tím k dosažení jejich cílů. Primární cíl, stejně jako další cíle nebo základní úkoly Evropského systému centrálních bank jsou uvedeny ve Smlouvě o založení Evropského společenství. Základní úkoly jsou stanoveny v kapitole druhé, článku sto pět takto:

- definovat a provádět měnovou politiku v zemích eurozóny
- provádět devizové operace
- držet a spravovat oficiální měnové rezervy států eurozóny
- podporovat plynulé fungování platebních systémů.

5.2.2. Eurosystem

Eurosystem zahrnuje, na rozdíl od Evropského systému centrálních bank, pouze Evropskou centrální banku a národní centrální banky států, které přijaly euro. Jeho existence je však dána do doby, dokud budou existovat členské státy, které euro nezavedly.

Hlavním cílem Eurosystemu ve spolupráci s Centrální evropskou bankou je řídit měnovou politiku Unie, tzn. udržovat cenovou stabilitu a chránit tím kupní sílu eura. Eurosystem plní dále 4 hlavní úkoly:

Měnová politika – prováděna především prostřednictvím operací na finančních trzích. Pro plnění tohoto úkolu je důležitá absolutní kontrola nad měnovou bází – Evropská centrální banka a národní centrální banky eurosystemu jsou tedy jedinými institucemi, kte-

ré jsou oprávněny vydávat eurobankovky. Tímto může Eurosystem zásadně ovlivňovat podmínky a úrokové sazby na peněžním trhu.

Devizové operace – ovlivňují směnné kurzy a domácí podmínky likvidity. Centrální banky mají nezbytné provozní zázemí a zároveň zajišťují, že devizové operace zůstanou v souladu s cíli její měnové politiky.

Podpora plynulého fungování platebních systémů – její svěřením potvrzuje význam funkčnosti a efektivity národních centrálních bank. Dále tento úkol zajišťuje ústřední postavení ve finanční infrastruktuře.

Držení a správa devizových rezerv – zajišťuje dostatek likvidity pro Evropskou centrální banku k provádění jejích devizových operací. Devizové rezervy nyní decentralizovaně spravují národní centrální banky, které se rozhodly účastnit se na provozních činnostech – jednají jménem Evropské centrální banky v souladu s jejími pokyny, které zajišťují konzistentnost s kurzovou a měnovou politikou Eurosystemu.

Mezi další úkoly Eurosystemu patří například poradní funkce, sběr a sestavování statistických údajů, vydávání bankovek a zajištění jejich důvěryhodnosti nebo mezinárodní spolupráce.

5.3. Evropská centrální banka

Evropská centrální banka byla ustanovena v červnu roku 1998 ve Frankfurtu nad Mohanem a nahradila Evropský měnový institut. Jedná se o nadnárodní instituci s vlastní právní subjektivitou a sídlem právě ve Frankfurtu. Zaměstnanci pracující v Evropské centrální bance jsou obyvatelé všech zemí Evropské unie z řad zaměstnanců centrálních národních bank, dále pak experti a odborníci z dalších sektorů.

Základní kapitál Evropské centrální banky pochází od národních centrálních bank všech členských států Evropské unie a k 1. lednu 2009 dosahuje částky 5,76 miliard Eur. Procentuální část na základním kapitálu každé národní centrální banky se počítá jako podíl dané země na celkovém počtu obyvatel a hrubém domácím produktu Evropské unie. Tato část se opravuje každých pět let nebo při vstupu nového členského státu. Procentuální část pro Českou republiku je ve výši 1,4472% což je přibližně 5,8 milionů Eur. Jelikož se Česká republika nachází mimo Eurozónu, nemá Česká národní banka nárok na podíl na disponibilním zisku Evropské centrální banky, ale zároveň nemá ani povinnost hradit její ztráty.

5.3.1. Úkoly a cíle Evropské centrální banky

Evropská centrální banka je jako instituce výjimečná tím, že překračuje hranice států, přesto však plní úkoly jako kterákoliv národní centrální banka. Jejím prvořadým úkolem je udržovat cenovou stabilitu – je hlavním strážcem hodnoty peněz. Všechny úkoly, které má na starosti Evropská centrální banka, provádí v úzké spolupráci s národními centrálními bankami. Krom udržení cenové stability patří mezi další úkoly:

- provádění a určování měnové politiky v Eurozóně
- povolování vydávání eurobankovek
- provádění operací na devizových trzích
- provádění operací na volném trhu (prodává a nakupuje měny dle potřeby)
- držení a správa devizových rezerv
- napomáhání při zajišťování fungování a důvěryhodnosti úvěrových institucí
- napomáhání při zajišťování stability finančního systému
- podpora hladkého fungování platebních systémů
- zajišťování dohledu.

5.3.2. Orgány ECB a jejich hlavní úkoly

Organizační struktura Evropské centrální banky je členěna do dvou hlavních orgánů – Rada guvernérů a Výkonná rada. Jelikož některé členské státy doposud nezavedly euro, byla jako třetí, přechodný orgán, zřízena třetí skupina – Generální rada.

Rada guvernérů – je nejvyšším rozhodujícím orgánem Evropské centrální banky. Tvoří ji Výkonná rada Evropské centrální banky a guvernéři národních centrálních bank eurozóny (tzn. Česká republika nemá svého reprezentanta v Radě guvernérů). Hlavním úkolem Rady guvernérů je určování měnové politiky Eurosystemu, přijímání rozhodnutí týkajících se střednědobých měnových cílů, klíčových úrokových sazeb a vytváření měnových rezerv. Rada zasedá dvakrát měsíčně a první zasedání v měsíci rozhoduje o měnových záležitostech. V Radě guvernérů má každý člen jeden hlas a rozhoduje nadpoloviční většinou hlasů. Zápisy z jednání nejsou zveřejňovány, ale rozhodnutí o měnové politice je vždy podrobně zdůvodněno na tiskové konferenci, které předsedá prezident a viceprezident Evropské centrální banky.

Výkonná rada – řídí Evropský systém centrálních bank a Evropskou centrální banku. Výkonnou radu tvoří šest členů. V čele rady stojí guvernér Evropské centrální banky.

ky (nyní Jean-Claude Trachet), dále je jejím členem viceprezident Evropské centrální banky a čtyři další členové rady. Členové Výkonné rady jsou jmenováni na základě dohody hlav států nebo vlád zemí eurozóny. Nejsou zde tedy zastoupeny všechny členské státy Evropské unie. Funkční období členů Výkonné rady je na osm let. Hlavními úkoly je příprava zasedání Rady guvernérů, provádění měnové politiky v eurozóně (Výkonná rada dává nezbytné pokyny národním centrálním bankám států eurozóny), řízení běžné činnosti Evropské centrální banky a vykonávání pravomocí, které Výkonné radě svěřil Rada guvernérů (mezi tyto pravomoci částečně spadá regulatorní činnost).

Generální rada – jak již bylo zmíněno, je přechodný orgán do doby, než všechny státy Evropské unie zavedou euro. Skládá se z prezidenta a viceprezidenta Evropské centrální banky a guvernérů centrálních národních bank vše dvaceti sedmi členskými státy Evropské unie. Zasedání Generální rady se mohou účastnit členové Výkonné rady ECB, předseda rady Evropské unie a člen Evropské komise – ti však nemají právo hlasovat. Rada plní úkoly převzaté od Evropského měnového institutu, které musí Evropská centrální banka plnit v rámci třetí etapy Hospodářské a měnové unie. Dále Generální rada přispívá k poradní funkci Evropské centrální banky, shromažďování statistických informací, sestavování výročních zpráv, stanovování pravidel pro standardizaci účtování a vykazování operací národních centrálních bank, přijímání opatření týkajících se klíče pro upisování základního kapitálu ECB, která nejsou stanovena ve Smlouvě, přijímání pracovního řádu pro zaměstnance ECB a přípravám nezbytným pro neodvolatelné stanovení směnných kurzů měn členskými státy, na které se vztahuje výjimka pro zavedení eura. Generální rada bude v souladu se Statutem Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky rozpuštěna, jakmile všechny členské státy zavedou euro.

5.3.3. Nezávislost a transparentnost

Nezávislost je orgánům Evropské centrální banky zaručena Smlouvou a Statutem v několika formách – nezávislost politická, finanční, personální a funkční. *Politická nezávislost* udává, že Evropská centrální banka ani národní centrální banky nesmí vydávat ani přijímat žádné pokyny od institucí Evropského společenství, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoliv jiného subjektu. *Finanční nezávislost* umožňuje vlastní rozpočet Evropské centrální banky a základní kapitál upsaný centrálními bankami eurozóny. Finanční záležitosti Evropské centrální banky jsou spravovány odděleně od finančních zále-

žitostí Evropského společenství. Další formou nezávislosti je *nezávislost personální*. Dle Statutu u Rady guvernérů je funkční období dlouhé a členy Výkonné rady nelze opětovně jmenovat do funkce. Délka funkčních období guvernérů národních centrálních bank a členů Výkonné rady je v případě guvernérů alespoň pět let a osm let u členů Výkonné rady Evropské centrální banky, přičemž jejich období nelze prodloužit. Odvolání z funkcí je možné pouze v případě ztráty způsobilosti nebo závažného pochybení – v takovém případě spor řeší Evropský soudní dvůr. *Funkční nezávislost* spočívá v absolutní dispozici nástrojů a kompetencí nezbytných k provádění účinné měnové politiky. Evropská centrální banka má právo přijímat závazná regulační opatření v rozsahu nezbytném k tomu, aby mohla plnit úkoly Evropského systému centrálních bank. Nezávislost je však zaručena i jinými pokyny – Eurosystem nesmí poskytovat půjčky orgánům Společenství nebo subjektům ve veřejném sektoru jednotlivých zemí Evropského společenství.

Transparentnost – poskytování veřejnosti a finančním trhům veškerých důležitých informací o své strategii, opatřeních a koncepčních rozhodnutích a rovněž o uplatňovaných postupech týkajících se politiky. Tyto informace mají být otevřené, jasné a vhodně načasované. V současnosti většina centrálních bank, včetně Evropské centrální banky, považuje transparentnost za významnou součást své činnosti. Platí to především pro oblast jejich měnové politiky – Evropská centrální banka přikládá účinné komunikaci s veřejností velký význam. Transparentnost má tři základní cíle – důvěryhodnost, ukázněnost, předvídatelnost. *Důvěryhodnost* je dána jasnou interpretací úkolů a způsobů jejich plnění. Je-li Evropská centrální banka vnímána jako schopná instituce a je-li schopná otevřeně a realisticky vysvětlit čeho chce dosáhnout - je možné následné informace hodnotící hospodářskou situaci brát za podložené při následném rozhodování ekonomických subjektů. *Ukázněnost* je podmíněna transparentností, která nutí Evropskou centrální banku, aby postupovala disciplinovaným způsobem a důsledně svá rozhodnutí dodržovala. Evropská centrální banka je pod drobnohledem kritiky a proto musí svá rozhodnutí detailně zvážit. Jestliže již rozhodla, jak bude dále postupovat, nemůže své rozhodnutí během krátké doby měnit. Evropská centrální banka veřejně vyhláší svou měnové-politickou strategii a zveřejňuje hodnocení hospodářského vývoje. Díky tomu může trh lépe porozumět, jak měnová politika systematicky reaguje na hospodářský vývoj a jeho náhlé změny. Opatření měnové politiky jsou tedy ve střednědobém výhledu *předvídatelnější* a lze tak efektivněji a přesněji působit na očekávání trhů.

5.3.4. Měnově-politická strategie ECB

I když Maastrichtská smlouva jednoznačně stanovila jako hlavní cíl Evropské centrální banky udržování cenové stability, nedefinovala, co „cenová stabilita“ znamená. Rada guvernérů Evropské centrální banky proto v říjnu roku 1998 oznámila kvantitativní definici cenové stability jako „meziroční zvýšení harmonizovaného indexu spotřebitelských cen pro eurozónu o méně než 2 %“. Rada také určila, že cenová stabilita „má být zachována ve střednědobém horizontu“. Udržování cenové stability jako hlavní cíl měnové politiky se týká obecné úrovně cen v ekonomice a představuje snahu zabránit dlouhotrvající inflaci nebo deflaci. Cenová stabilita přispívá k dosažení vysoké úrovně hospodářské aktivity a zaměstnanosti.

Evropská centrální banka vytvořila tzv. *system dvou pilířů*, který má zamezit přehlédnutí důležitých informací při analýze hospodářského a měnového vývoje. Při této analýze pak dokáže určit podobu a rozsah rizik ohrožujících cenovou stabilitu v Eurozóně. Uspořádání, vyhodnocování a porovnávání informací, které jsou důležité pro posouzení rizik ohrožujících cenovou stabilitu, vychází ze dvou navzájem se doplňujících analytických hledisek (pilířů):

- **hospodářská analýza** – zabývá se hodnocením krátkodobých a střednědobých faktorů cenového vývoje a zaměřuje se na reálnou aktivitu a finanční podmínky v ekonomice (pravidelně vyhodnocuje: vývoj celkové produkce, poptávku a situaci na trhu práce, množství ukazatelů cen a nákladů, fiskální politiku a platební bilanci eurozóny)
- **měnová analýza** – se zaměřuje na dlouhodobější výhled a zkoumá dlouhodobý vztah mezi penězi a cenami (vyhodnocuje růst širokého peněžního agregátu M3 a řady dalších měnových a finančních proměnných).

K tomu aby Eurosystem mohl plnit svůj cíl, tedy udržování měnové stability, má k dispozici řadu měnově-politických nástrojů:

- operace na volném trhu (ovlivňují úrokové sazby nebo likviditu na peněžním trhu)
- stálé facility (účelem je poskytovat či absorbovat likviditu do druhého dne)
- minimální rezervy (účelem je stabilizovat úrokové sazby na peněžním trhu a vytvořit strukturální nedostatek likvidity).

5.4. Evropská centrální banka a Česká národní banka

Dne 1. května 2004 se Evropská unie rozrostla na společenství 25 členských států díky vstupu České republiky. Ta však nesplňovala podmínky pro přijetí eura a tak se stala součástí pouze Evropského systému centrálních bank. Vstupem do Evropské unie vznikly České národní bance nové úkoly, které se dají rozdělit do dvou etap – *první etapa* je od vstupu České republiky do Evropské unie až do vstupu do euro oblasti a *druhá etapa* od vstupu České republiky do eurozóny a přijetí jednotné měny euro.

První etapa – úkoly České národní banky v Evropském systému centrálních bank. V této etapě nedochází k zásadním změnám v základních úkolech a činnostech České národní banky. Guvernér ČNB se stal členem Generální rady, která zasedá jednou za čtvrt roku a zaměstnanci České národní banky se účastní na práci poradních výborů Generální rady Evropské centrální banky. Česká národní banka se navíc podílí na přípravě některých předpisů vydávaných Evropskou centrální bankou. Se vstupem do Evropské unie se ČNB stala podílníkem na základním kapitálu Evropské centrální banky a již splatila (v souladu s předpisy) příslušnou část svého podílu. Mezi nové úkoly patří:

- udržování cenové stability – tím se výrazně prohlubuje úloha České národní banky v otázce snižování inflace
- kurzová politika – předpokládá se uzavření dohody o kurzovém mechanismu ERM II v rámci Evropského měnového systému – tím se Česká národní banka zaváže udržovat kurz české koruny v předem stanoveném pásmu, což bude klást vyšší nároky na řízení kurzové politiky
- statistické informace – vstupem do Evropské unie je Česká národní banka povinna podávat Evropské centrální bance pravidelné statistické informace, které získává od příslušných národních úřadů a hospodářských subjektů
- konzultace – Česká národní banka má povinnost konzultovat všechna důležitá opatření a návrhy legislativních opatření z oblasti působení ECB.

Pro přijetí eura a vstup do eurozóny je potřeba splnit Maastrichtská kritéria. Ty se dají popsat v pěti bodech vývoje:

- **vývoj ve fiskální oblasti:**
 - poměr schodku veřejných financí a HDP nesmí překročit 3 %
 - poměr veřejného dluhu a HDP nesmí překročit 60 %

- **vývoj cen:** musí být zajištěn udržitelný stupeň cenové stability a průměrné míry inflace, která po dobu jednoho roku před posuzováním nepřekročí míru inflace tří členských států s největší cenovou stabilitou o více než 1,5 %
- **vývoj dlouhodobých úrokových sazeb:** dlouhodobé nominální úrokové míry nesmí o více než dva procentní body přesáhnout úrokové míry tří členských států s nejlepší cenovou stabilitou
- **vývoj směnných kurzů:** po dobu posledních dvou let musí být bez vážného napětí dodržováno stanovené flukтуаční pásmo dané měny v Evropském měnovém systému.

Tabulka č. 2 – Plnění Maastrichtských kritérií v ČR

Kritérium	Referenční hodnota	2010	Stav
Veřejný deficit (% z HDP)	3,0	5,1	
Veřejný dluh (% z HDP)	60,0	39,3	
Míra inflace (%)	2,2	1,4	
Stabilita dlouhodobých úrokových sazeb (%)	6,3	3,7	
Stabilita měnového kurzu	Dva roky před hodnocením musí být národní měna zapojena do ERMII	Není členem ERMII podmínky pro vstup splňuje	

Zdroj: ČNB - Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2010⁶

Druhá etapa – úkoly České národní banky po vstupu do eurozóny. V tomto případě se Česká národní banka stane členem Eurosystemu se všemi právy a povinnostmi. Měnová politika se bude řídit v rámci eurozóny – guvernér ČNB bude členem Rady guvernérů Evropské centrální banky a bude se podílet na spolurozhodování v této oblasti. Česká národní banka přijde o pravomoci spojené s měnovou oblastí – to však neznamená její postupný zánik, ale přesun pravomocí do jiných oblastí. Česká národní banka se stane plnoprávným členem platebního systému TARGET II, který propojuje všechny centrální banky

⁶ Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - Česká národní banka [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-20]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2007/071219_sladenost.html>.

Evropské unie. České národní bance zůstane povinnost dohledu nad finančním trhem. V České republice se přestane razit česká koruna, ale nastane povinnost razit euro-mince pro potřeby tohoto státu a Česká národní banka může být pověřena i emisí bankovek. Evropská centrální banka bude určovat zásady operací na volném trhu, jejich provádění zůstane však i nadále v pravomoci České národní banky. Zbylá část devizových rezerv (po splnění povinnosti převedení stanovené části rezerv na ECB) bude i nadále spravována Českou národní bankou. ČNB bude nadále udržovat a navazovat vztahy s centrálními bankami a finančními institucemi ve třetích zemích a s mezinárodními organizacemi. I nadále bude Česká národní banka vést účty pro veřejnoprávní subjekty a pro jiné účastníky trhu.

5.5. Evropská centrální banka a Národní banka Slovenska

V roce 2003 začaly přípravy pro zavedení eura na Slovensku a byla schválena strategie pro přijetí eura. Roku 2005 byl schválen Národní plán pro zavedení eura na Slovensku a slovenská koruna vstoupila do mechanismu výměnných kurzů ERMII. Centrální parita slovenské koruny v ERMII v roce 2007 revalvovala (nová centrální parita slovenské koruny vůči euru byla stanovena na úrovni 1 euro = 35,4424 Sk). Další revalvace přišla o rok později, kdy se nová centrální parita koruny vůči euru dostala na úroveň 1 euro = 30,1260 Sk. V červnu 2008 bylo definitivně potvrzeno přijetí Slovenské republiky do eurozóny, jelikož splňovala všechny podmínky – včetně Maastrichtských kritérií.

Tabulka č. 3 - Plnění Maastrichtských kritérií v SR

Kritérium	Referenční hodnota	2008	Stav
Veřejný deficit (% z HDP)	3,0	2,2	
Veřejný dluh (% z HDP)	60,0	29,4	
Míra inflace (%)	3,2	2,2	
Stabilita dlouhodobých úrokových sazeb (%)	6,5	4,5	
Stabilita měnového kurzu	Dva roky před hodnocením musí být národní měna zapojena do ERMII	Členství v ERMII od roku 2005	

Zdroj: NBS – Zavedení Eura⁷

⁷ *Národná banka Slovenska - centrálna banka Slovenskej republiky* [online]. c [cit. 2011-03-20]. Zavedenie eura. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/euro/zavedenie-eura>>.

6. ANALÝZA ÚROKOVÝCH SAZEB

Výši úrokových sazeb si určuje každá banka sama, i když je z určité části ovlivněna úrokovými sazbami vyhlášenými centrální bankou – mezi tyto sazby patří především 2T repo sazba, lombardní sazba a diskontní sazba.

Výše *úrokových sazeb běžných účtů* je ovlivněna diskontní sazbou (nyní ve výši 0,25% v České i Slovenské republice). Jelikož banky nechtějí doplácet na úroky svých klientů, pohybují se úrokové sazby běžných účtů mezi 0,00 - 0,25% ve zkoumaných zemích (Česká a Slovenská republika). Nejnižší sazbu v obou zemích zajišťuje BRE bank S.A. (mBank) ve výši 0,00%, oproti tomu nejvyšší sazbu nabízí středně až méně významná banka v České republice - LBBW Bank CZ s maximální sazbou 0,25%. Tato banka je však spíše výjimkou jelikož průměrné sazby u běžných účtů se pohybují okolo 0,04% na Slovensku a jen o jednu desetinu více v Česku.

Opakem při posuzování úrokových sazeb je použití lombardní sazby při výpočtu *úrokové sazby pro spotřebitelské úvěry*. Ani v tomto případě banky nechtějí přicházet o svůj zisk, ba naopak chtějí vydělat na úrocích. Výše sazby je tedy minimálně ve výši lombardní sazby (nyní ve výši 1,75% v České i Slovenské republice). Ve skutečnosti se však úrokové sazby šplhají daleko výše a to od hranice 5,70% do 12,69% u vybraných bank. I přesto, že se v České republice objevuje nejvyšší % - tedy již zmíněných 12,69% u Volksbank CZ, je průměrná úroková sazba vybraných bank nižší a to na úrovni 9,03%. Oproti tomu na Slovensku jsou úrokové sazby vyrovnanější, ale jejich průměr dosahuje 9,68%.

Další typ porovnávaných úrokových sazeb jsou *úrokové sazby spořicíh účtů*. I zde je několik pravidel, podle kterých se získává minimální výše. Ta závisí na základních úrokových sazbách centrální banky, na výši inflace stejně jako na externích (konkurenční prostředí trhu) a interních vlivech (směrnice banky či spořicího družstva). Na pohybu základních úrokových sazeb je tudíž závislá výše úrokových sazeb na úvěrovém trhu, od toho se také odvíjí vyhlásování úrokových sazeb u spořicíh účtů. Pokud má banka menší zisk u úvěrových účtů v podobě nižších úrokových sazeb, snižuje i úroky u spořicího účtu. U spořicíh účtů často banky používají více sazeb závislých na měsíční výši spořené částky. Průměrná minimální sazba na Slovensku je 0,51%, oproti tomu v Česku je na 0,90%, což převyšuje i průměrnou maximální sazbu na Slovensku ve výši 0,82%. Maximální průměr-

ná výše úrokových sazeb v České republice je více než dvojnásobná, tedy u vybraných účtů ve výši 1,66%.

Tabulka č. 4 – Průměry úrokových sazeb v ČR a SR

Vybrané státy	Průměr úrokových sazeb			
	běžného účtu	úvěrového účtu	spořicího účtu (min.)	spořicího účtu (max.)
Česká republika	0,05%	9,03%	0,90%	1,66%
Slovenská republika	0,04%	9,68%	0,51%	0,82%

Zdroj: Vlastní výpočty na základě úrokových sazeb – přílohy: Úrokové sazby v ČR a SR.

Úrokové sazby jsou Evropskou centrální bankou sniženy na minimum pro brzké nastartování ekonomiky a odstranění dočasné recese. Jelikož se však státy recesi postupně překonávají a některé jsou již ve fázi oživení, plánuje Evropská centrální banka zvýšení úrokových sazeb⁸, což se promítne v úrokových sazbách komerčních bank u všech nabízených produktů.

⁸ Obyvatelé eurozóny se mohou začít připravovat na to, že jim zdraží půjčky. Šéf Evropské centrální banky Jean-Claude Trichet včera připustil, že bankovní rada by už na dubnovém zasedání mohla přistoupit ke zvýšení úrokových sazeb. Klíčová sazba ECB je už skoro dva roky na rekordním minimu jednoho procenta. (*Éra nízkých sazeb končí - E15.cz/zpravy* [online]. 2007-2011 [cit. 2011-03-11]. Éra nízkých sazeb končí. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/era-nizkyh-sazeb-konci>>.)

7. ANALÝZA POPLATKŮ KOMERČNÍCH BANK

V roce 2005 vznikla anketa o „Nejabsurdnější bankovní poplatek“, jelikož se poplatníci začali zajímat, proč měsíčně odchází tolik peněz z jejich účtu na účet bank. Tehdy zvítězil „poplatek za příchozí platby“ a některé banky následně vyslechly hlas lidu a tento poplatek úplně zrušily, anebo alespoň snížily. Takto se hlasuje každý rok a postupně přibývali další „šampioni“ v podobě poplatku za výběr platební kartou z bankomatu vlastní banky, poplatku za vedení běžného účtu, poplatku za nadměrný vklad, poplatku za vklad na přepážce na vlastní účet a v roce 2010 vyhrál „poplatek za výběr na přepážce z vlastního účtu“.

Jednotlivých typů poplatků jsou však stovky a i kdyby se banky touto anketou řídily a každý rok zrušily vítězný poplatek, nedožila by se nynější populace běžných účtů bez jakýchkoliv poplatků. Bankovní systém, který se rozvíjí v Česku a Slovensku posledních 20 let, však začíná být ovlivněn západním stylem bankovníctví a přechází na mírnější sazby nebo jejich postupné rušení.

7.1. Základní typy poplatků

Všechny níže uvedené částky přepočtené z eura na koruny, jsou převedeny podle průměrného měsíčního kurzu pro únor 2011⁹, jelikož uvedené částky byly převzaty ze sazebníků bank v průběhu února 2011. Tento kurz je stanoven na částku 24,276 Kč/Euro.

Poplatek za zřízení, vedení účtu a internetbanking

Jedny ze základních typů poplatků, které zákazníka zajímají od první minuty, kdy se rozhodne založit si běžný účet. V Čechách i na Slovensku se zákazníkovi nestane, že by při založení účtu po něm chtěli poplatek, když už po něm něco požadují, tak to je vstupní vklad, jehož výše bývá často zároveň minimální částkou zůstatku na účtu. Zpoplatněno je však samotné vedení. Opomineme-li různé balíčky zahrnující určitý počet činností, za které zákazník neplatí, je vedení účtu zpoplatněno z důvodů zaplacení například administrativní činnosti. I přes určité náklady, které mohou být spojené s vedením účtu je v obou sledovaných zemích čtvrtina bank, která tento poplatek nevyžaduje – vedení účtu tedy prová-

⁹ *Kurzy devizového trhu – měsíční průměry - Česká národní banka* [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-12]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_mena.jsp?mena=EUR>.

dí zdarma. Průměrný měsíční poplatek, který zaplatí zákazník za vedení účtu v České republice, činí 36,9 Kč oproti tomu na Slovensku je přepočtená částka takřka o 10 Kč vyšší, tedy ve výši 45,4 Kč. Ovšem průměr nemusí být vždy dokonalým měřítkem. Když pomíne Všeobecnou úvěrovou banku, která za vedení účtu požaduje enormně vysoký poplatek, dostanou se slovenští zákazníci s průměrným měsíčním poplatkem pod naši úroveň na 31,6 Kč.

Používání internetbanking je v posledních letech nedílnou součástí bankovních služeb. Díky této službě zákazníci mohou posílat platby, sledovat výpisy z účtu, kontrolovat příchozí platby, zadávat trvalé příkazy a mnoho dalších užitečných transakcí, aniž by museli navštívit pobočku banky. Tato služba je u dvou třetin bank zpoplatněna, zbytek ji provozuje zcela zdarma. Průměrná částka u bank vyžadujících poplatek v České republice činí 58,3 Kč měsíčně, při přepočtu na sledované banky se poplatek snížil na 37,1 Kč měsíčně. Slovensko je na tom mnohem lépe a to nejspíš z důvodu, že si uvědomují, o kolik se jim touto službou snižují případné náklady. Na Slovensku u bank vybírající poplatek činí průměrná přepočtená částka 19,1 Kč a průměrná částka pro sledované banky dokonce 14,3 Kč.

Tabulka č. 5 – Průměrný poplatek za základní služby v ČR a SR

Stát	Průměrný poplatek za		
	zřízení účtu	vedení účtu	internetbanking
Česká republika	zdarma	36,9 CZK	37,1 CZK (58,3 CZK*)
Slovenská republika	zdarma	45,4 CZK (31,6 CZK**)	14,3 CZK (19,1 CZK*)

* průměrný poplatek bank vyžadující poplatek

** průměr bez Všeobecné úvěrové banky, a. s.

Zdroj: Vlastní výpočty na základě sazebníků bank – přílohy: Poplatky za zřízení účtu, vedení účtu a internetbanking v ČR a SR.

Podíváme-li se na základní poplatky spojené se vznikem, vedením a používáním běžných účtů, jsou na tom na Slovensku podstatně lépe než zákazníci v České republice. Zde se může odrážet vyšší úroková sazba ze spotřebitelských úvěrů, která doplňuje nižší zisk oproti České republice.

Poplatky za platební kartu, platbu u obchodníka a výběr z bankomatu

Nevlastnit kartu ke svému účtu je dnes opravdu výjimkou. S touto službou jsou však spojené výdaje klienta. Prvním výdajem je měsíční poplatek za využívání karty. Ně-

kteřé banky tento poplatek uvádějí jako roční. Vlastní-li klient platební, kartu pohybuje se průměrný měsíční poplatek v České republice okolo 17,3 Kč, vlastní-li takovou kartu klient Slovenské republiky, platí průměrně bance 14,6 Kč. Další velmi často diskutovaný poplatek je za platbu kartou u obchodníka, tedy platí-li zákazník například na benzínce, v obchodě za jídlo, šatstvo nebo třeba elektroniku. V České republice je dohoda mezi bankami a obchodníky, kteří platí poplatek za zákazníky. Pro zákazníka je tedy platba u obchodníka zcela zdarma. Oproti tomu na Slovensku toto platí jen částečně, a tak si část poplatků musí zaplatit klient banky. Průměrná výše poplatků za platbu kartou u obchodníka činí na Slovensku 3,3 Kč. Posledním, velmi diskutovaným poplatkem, je poplatek za výběr z bankomatu. Jelikož je rivalita mezi bankami vysoká, je rozdíl zdali klient vybírá z bankomatu své banky či bankomatu konkurenční banky. V České republice zaplatí klient průměrně za výběr z vlastního bankomatu banky 6,6 Kč a z konkurenčního bankomatu takřka šestkrát tolik – tedy částku okolo 35,3 Kč. Klienti slovenských bank jsou na tom nepatrně lépe. Za výběr z bankomatu vlastní banky hradí průměrně 5,6 Kč a za výběr z bankomatu konkurenční banky 31,9 Kč.

Tabulka č. 6 – Průměrný poplatek za služby spojené s platební kartou v ČR a SR

Stát	Průměrný poplatek za			
	využívání platební karty	platbu u obchodníka	výběr z vlastního bankomatu	výběr z cizího bankomatu
Česká republika	17,3 CZK	zdarma	6,6 CZK	35,3 CZK
Slovenská republika	14,6 CZK	3,3 CZK	5,6 CZK	31,9 CZK

Zdroj: Vlastní výpočty na základě sazebníků bank – přílohy: Poplatky spojené s platební kartou v ČR a SR.

Zprvu se může zdát, že klient slovenské banky je na tom z pohledu poplatků spojených s platební kartou lépe, při určitých propočtech tomu tak být nemusí. Klient průměrně častěji platí kartou u obchodníka, než vybírá z bankomatu. Rozdíl více jak 3 Kč se tedy může u častěji platícího klienta velmi značně projevit. V případě, že by měl klient ve svém okolí bankomaty vlastní banky, byl by český klient již při dvou platbách u obchodníka na tom lépe než slovenský klient. V případě, že by klient vybíral stejně z bankomatů vlastní i cizí banky, byl by na tom český klient lépe po každé platbě oproti výběru z bankomatu.

Poplatky za příchozí a odchozí platby

Poslední skupinka zkoumaných poplatků souvisí s velmi častou činností, a tedy s příchodem plateb na účet klienta a následnou platbou z účtu klienta přes internetbanking. Významný rozdíl mezi bankovním systémem v Česku a na Slovensku je v příchozích a odchozích platbách do konkurenční banky. Na Slovensku banky nerozlišují z jakého účtu nebo na jaký účet peníze putují, v Česku je tomu jinak. Jde-li platba přes clearingové centrum¹⁰, je k příchozí či odchozí platbě přičten poplatek ve výši přibližně 2 Kč.

V České republice činí průměrný poplatek za odchozí platbu 4,2 Kč, na Slovensku 2,7 Kč. Jelikož však třetina bank považuje tento poplatek za zbytečný, provádí odchozí platby zdarma. Průměrná cena za službu bank požadující poplatek se pak zvýší v Česku o 2,4 Kč, oproti tomu na Slovensku pouze o 0,6 Kč. Stejně jako odchozí platby jsou pro zákazníka důležité i příchozí platby, ty se v Česku pohybují průměrně okolo 1,9 Kč na Slovensku 2,4 Kč. Průměrná cena za službu u bank vyžadující tento poplatek v Česku vzroste na 5,2 Kč a na Slovensku na 3,9 Kč.

Tabulka č. 7 – Průměrný poplatek za příchozí a odchozí platby v ČR a SR

Stát	Průměrný poplatek za			
	odchozí platbu do vlastní banky	odchozí platbu do cizí banky	příchozí platbu do vlastní banky	příchozí platbu do vlastní banky
Česká republika	4,2 CZK (6,6 CZK*)	6,1 CZK	1,9 CZK (5,2 CZK*)	3,9 CZK (5,4 CZK*)
Slovenská republika	2,7 CZK (3,3 CZK*)	2,7 CZK (3,3 CZK*)	2,4 CZK (3,9 CZK*)	2,4 CZK (3,9 CZK*)

* průměrný poplatek bank vyžadujících poplatek

Zdroj: Vlastní výpočty na základě sazebníku bank – přílohy: Poplatky za příchozí a odchozí platby v ČR a SR.

Banky na Slovensku jsou v tomto porovnání výrazně levnější než banky nabízející totožnou službu v České republice. V Česku je více bank, které tuto službu nabízejí bezplatně, o to vyšší jsou však poplatky v bankách, které mají tuto službu zpoplatněnou. Velkou výhodou je i to, že klient nemusí řešit, na jaký účet posílá peníze, jaký účet má jeho

¹⁰ Clearing – zúčtování vzájemných pohledávek a závazků smluvních stran tak, že se pohledávky a závazky vzájemně zúčtují a uhradí se pouze saldo (zůstatek). (KIPIELOVÁ, Ivana. *Slovník základních pojmů z bankovníctví*. Praha: Fortuna, 2007. 112 s. ISBN 80-7168-495-3.)

zaměstnavatel a podobně. Na druhou stranu byl poplatek za příchozí platbu vyhlášen za nejabsurdnější poplatek roku 2005 a i přesto ho v Česku i na Slovensku využívá polovina bank.

7.2. Srovnání českých a slovenských bank z pohledu průměrného klienta

Nejpřesnější porovnání je porovnání na přesně daném příkladu. Pro tento účel byl vybrán klient, který má založený účet bez jakéhokoliv balíčku (tedy bez použití například jakýchkoliv slev), ale včetně služby internetbanking. Měsíčně chodí na účet jedna příchozí platba ze stejné banky, jedna příchozí platba z konkurenční banky, klient platí tři platby do stejné banky a dvě platby do konkurenční, dále využívá platební kartu, šestkrát měsíčně s ní platí u obchodníka, dvakrát měsíčně vybírá z bankomatu své banky a jedenkrát z bankomatu banky konkurenční.

Na základě těchto informací byly porovnány účty v Česku a na Slovensku. Mezi pět nejlevnější českých bank patří: BRE Bank S.A. (mBank), Fio banka, LBBW Bank CZ, a. s., Poštovní spořitelna a Československá obchodní banka, a. s. ¹¹

Tabulka č. 8 – Srovnání běžných účtů v Česku

Banky v Česku	Název konta	Výše měsíčního poplatku
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	20,33 CZK
Fio banka	Fio účet	30,00 CZK
LBBW Bank CZ, a. s.	Qkonto ZDARMA	82,00 CZK
Poštovní spořitelna	Běžný účet	83,00 CZK
Československá obchodní banka, a. s.	ČSOB Konto	135,00 CZK

Zdroj: Vlastní výpočty na základě sazebníků bank – přílohy: Srovnání běžných účtů v ČR.

¹¹ Česko má sedmé nejvyšší bankovní poplatky (95€/rok) v Evropské unii. Nejdražší je Itálie a naopak nejlevnější Bulharsko. Vyplývá to ze studie, kterou dnes zveřejnila Evropská komise. Slovenská republika se umístila na jedenáctém místě s 74€/rok. (ČR má sedmé nejvyšší bankovní poplatky v EU | Bankovní poplatky [online]. 24.9.2009 [cit. 2011-03-13]. ČR má sedmé nejvyšší bankovní poplatky v EU. Dostupné z WWW: <<http://www.bankovnipoplatky.com/cr-ma-sedme-nejvyssi-bankovni-poplatky-v-eu-8961.html>>.)

Na Slovensku je umístění bank podle nákladovosti běžného uživatele v tomto pořadí: BRE Bank S.A. (mBank), Fio banka, UniCredit Bank Slovakia, a. s., Poštová banka, a.s. a Československá obchodná banka, a.s.

Tabulka č. 9 – Srovnání běžných účtů na Slovensku

Banky na Slovensku	Název konta	Výše měsíčního poplatku
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	29,13 CZK
Fio banka	Běžný účet Fio	61,90 CZK
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	Běžný účet	124,25 CZK
Poštová banka, a.s.	Osobní účet POSTKONTO	145,66 CZK
Československá obchodná banka, a.s.	Běžný účet	152,86 CZK

Zdroj: Vlastní výpočty na základě sazebníků bank – přílohy: Srovnání běžných účtů v SR.

V Čechách i na Slovensku jsou na prvních místech takřka totožné banky, pouze v Čechách je na třetím místě LBBW Bank CZ, která na Slovensku neobchoduje. Namísto toho je na 3. místě UniCredit Bank Slovakia, jejíž česká kolegyně se umístila až na osmém místě. BRE Bank (mBank) a Fio banka jsou v obou sledovaných zemích výrazně nejlevnější – v obou zemích je BRE Bank (mBank) pouze organizační složkou podniku, což by mohl být důvod jejich nižších nákladů a tím i nižších požadovaných poplatků. Největším důvodem, který BRE Bank (mBank) dělá tak levnou je, že nevlastní takřka žádné budovy, pobočky či bankomaty a pro klienty, kteří lpí na osobním kontaktu například při zřízení účtu, jsou vytvořené levné tzv. kiosky. Fio banka je na Slovensku také pouze organizační složkou podniku, v Čechách tomu tak však není. Hlavním důvodem, proč si Fio banka může dovolit tak nízké poplatky, je výrazně vyšší procento obchodování na burze. Ostatní banky jsou typickými zastupiteli bankovníctví v těchto zemích.

Zákazník se tedy samozřejmě tedy zajímá o to, kolik bude měsíčně platit při určitých pohybech na účtu. Někteří zákazníci však za velmi podstatné považují přehlednost webových stránek bank. Bude-li takový zákazník přemýšlet o zřízení běžného účtu a bude-li si chtít sám spočítat, kolik by ho stál provoz takového účtu, podívá se na webové stránky bank, které ho něčím zaujmou a začne hledat sazebníky úrokových sazeb a poplatků. Následně v těchto sazebnících začne vyhledávat potřebné informace. Některé banky mají odkazy na sazebníky na titulní stránce, některé je mají velmi dobře schované a jejich hledání

může budoucího zákazníka stát i několik minut. Když už tento zákazník sazebníky konečně najde, začne se u mnoha bank ztrácet v jejich slevových balíčcích, sazbách za výběry od určitých částek a počtů výběrů z bankomatu a podobně. Na základě hledání informací ohledně sazebníků úrokových sazeb a poplatků byla stanovena tři bodovaná kritéria, která by mohla potencionálního zákazníka odradit od spolupráce s touto bankou a byla následně obodována od jednoho do pěti bodů. Výjimečně byly uděleny i poloviny bodů – například za umístění sazebníku na titulní stránku webu bylo stanoveno pět bodů. Bylo-li však písmo malé a snadno přehlédnutelné bylo uděleno o půl bodu méně. Následně byly tyto body sečteny a vyhodnoceny banky s nejpřehlednějšími a nejméně přehlednými stránkami a nejjednoduššími či nejsložitějšími sazebníky. Mezi tři bodovaná kritéria patřilo vyhledávání sazebníků na stránkách bank, přehlednost v sazebnících a následná jednoduchost při výpočtech.

Nejvyšší dosažený počet bodů u sledovaných bank bylo čtrnáct z patnácti možných, tento počet bodů dosáhly pouze tři banky, z toho dvě české – Volksbank CZ a LBBW Bank CZ a jedna slovenská banka – Tatra banka. Tyto banky ztratily pouze jeden bod.

Naopak nejhorší bankou s osmi body se stala v Česku - Československá obchodní banka s pouhými osmi body. Hned za ní s devíti body se umístila na Slovensku - Poštovní spořitelna a v Česku banky – GE Money bank a Raiffeisenbank. Celkový přehled je uvedený v přílohách – Srovnání webových stránek běžných účtů. O složitosti systému bankovních poplatků informuje i Evropská Komise ve zprávě „Data collection for prices of current accounts provided to consumers“ z roku 2009.¹²

¹² Data collection for prices of current accounts provided to consumers. *Final Report 2009* [online]. 11. 6. 2009, N°17.020300/08/518767, [cit. 2011-03-13]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/prices_current_accounts_report_en.pdf>.

8. ANALÝZA ZISKOVOSTI VYBRANÝCH BANK

Výnosy bank mohou být velmi rozmanité. Většinou se skládají z výnosů z úroků (úroky z úvěrů), výnosů z poplatků a provizí, výnosů z finančních aktiv (např. cenné papíry), z provozních výnosů či mimořádných výnosů, u některých bank například i z výnosů z akcií a podílů. Ve vybraných bankách České a Slovenské republiky byly zkoumány výroční zprávy za rok 2009. Hlavními prvky zkoumanými ve výročních zprávách byly čisté úroky z výnosů, výnosy z poplatků a provizí, celkové náklady, zisk před zdaněním a zisk po zdanění.

Při srovnání bank bylo zjištěno, že ne všechny banky jsou ziskové. V Česku byla LBBW Bank a Evropsko-ruská banka ve ztrátě, na Slovensku se jednalo taktéž o dvě banky – Dexia banka Slovensko a VOLKSBANK Slovensko. Ve všech případech se jedná především o vysoké odpisové náklady a další nikterak pro banku závažné fakty. Jelikož další analýza bude z většího množství různých dat, bude provedena zvlášť pro Českou a zvlášť pro Slovenskou republiku.

8.1. Česká republika

Jak již bylo zmíněno, výnosy bank se skládají z velkého množství druhů výnosů. Pro jednodušší srovnání bylo využito výnosů z úroků a výnosů z poplatků a provizí. Celková suma výnosů z úroků činila u vybraných bank 100,775mld Kč. Oproti tomu celková suma výnosů z poplatků a provizí činila u vybraných bank 36,057mld Kč. Dále z analýzy vyplývá, že tři největší banky v České republice dosáhly v roce 2009 podíl ve výši 75,65% z výnosů z úroků všech sledovaných bank a zároveň 71,27% ze všech výnosů z poplatků a provizí.

Tabulka č. 10 – Ziskovost bank v České republice

Sledovaná data	Čisté úrokové výnosy	Výnosy z poplatků a provizí	Zisk před zdaněním
Suma všech výnosů	100 775,38 mil CZK	36 057,30 mil CZK	58 820,85 mil CZK
Suma tří nejvýnosnějších bank	76 234,00 mil CZK	25 697,00 mil CZK	48 603,00 mil CZK
Suma tří nejvýnosnějších bank v %	75,65%	71,27%	82,63%

* mezi tři české nejvýnosnější banky patří Česká spořitelna, Českomoravská obchodní banka a Komerční banka

Zdroj: Vlastní výpočty na základě Výročních zpráv 2009 – přílohy: Ziskovost bank v ČR.

Z analýzy dále vyplývá, že pokud by české banky odstoupily od výnosů z poplatků a provizí, byla by stále polovina bank ziskových a průměrný zisk bank by byl ve výši 1 897mil. Kč.

8.2. Slovenská republika

Jako první je důležité uvést, že částky získané z výročních zpráv 2009 slovenských bank byly přepočteny podle průměrného ročního kurzu eura vůči koruně ve výši 26,445 Kč/Euro. Celkové výnosy z úroků činily na Slovensku více než třikrát více než v Česku a to ve výši 340mld Kč. Suma výnosů z úroků tří nejvýnosnějších bank činila necelých 266mld Kč, což je 78% všech výnosů vybraných bank. Oproti tomu suma celkových výnosů z poplatků a provizí činila 98,6mld Kč., tedy necelý trojnásobek českých výnosů za rok 2009. Výnosy tří nejvýnosnějších bank činila v roce 2009 částku 78,4mld Kč, což je 79% všech výnosů z poplatků a provizí.

Tabulka č. 11 – Ziskovost bank na Slovensku

Sledovaná data	Čisté úrokové výnosy	Výnosy z poplatků a provizí	Zisk před zdaněním
Suma všech výnosů	340 034,31 mil CZK	98 656,25 mil CZK	104 831,95 mil CZK
Suma tří nejvýnosnějších bank	265 995,18 mil CZK	78 435,61 mil CZK	88 250,14 mil CZK
Suma tří nejvýnosnějších bank v %	78,23%	79,39%	84,18%

* mezi tři slovenské nejvýnosnější banky patří Slovenská sporiteľňa, Všeobecná úverová banka a Tatra banka

Zdroj: Vlastní výpočty na základě Výročních zpráv 2009 – přílohy: Ziskovost bank v SR.

V případě, že by slovenské banky byly ochotné zrušit veškeré poplatky a provize, zůstala by stále polovina sledovaných slovenských bank ziskových. V takovém to případě by průměrný zisk bank před zdaněním činil 617,6mil. Kč, což je třikrát méně, než by bylo ve stejném případě v Česku.

9. VLIV MONETÁRNÍ POLITIKY

Mezi nejznámější dělení monetární politiky dle nástrojů patří dělení na přímé, nepřímé a nástroje na rozhraní. Mezi nástroje monetární politiky, které nejsou úplně zařazeny do přímých či nepřímých patří například povinné minimální rezervy nebo doporučení, výzvy a dohody.

Přímé nástroje měnové politiky jsou například pravidla likvidity, limity úvěrů bank (úvěrové kontingenty), limity úvěrových sazeb bank, povinné vklady a další. Tyto a další přímé nástroje bezprostředně zasahují do rozhodování komerčních bank a tak jsou používány centrální bankou na přechodnou dobu, zejména v období, kdy dochází k ohrožení bankovního systému nebo existence určité komerční banky. Výhodou je využití selektivně například na problémovou banku. Další výhodou je, že se tato pravidla nedají nesplnit či obejít. Mezi známými ekonomy však panuje názor, že tato forma měnové politiky ničí tržní ekonomiku. V Česku i na Slovensku se používá více než sporadicky. V roce 2007 byl ovšem na Slovensku zaveden strop úrokových sazeb u spotřebitelských úvěrů. Dále bylo přijato Nařízení vlády SR č. 238/2008 Z.z. z 11. června 2008, které stanoví maximální výši roční procentní sazby nákladů (RPSN).¹³ V České republice se podobných zákonů ani nařízení v současné době nevyužívá.

Mezi každodenně používané nástroje patří nepřímé nástroje, které jak již název napovídá, ovlivňují monetární politiku nepřímo. Tyto nástroje byly již zmíněny v předchozích kapitolách, byly jako základní pojmy vysvětleny a bylo prakticky dokázáno jejich využití v praxi. Sazby jako je například lombardní, diskontní, jednodenní vkladové či jednodenní referenční mají za úkol stahovat nebo naopak vrátit peníze do oběhu. Díky těmto sazbám zákazníci bank buď více ukládají, nebo si více půjčují. V tuto chvíli, jelikož je zapotřebí oživení ekonomiky státu, jsou všechny sazby na minimu, aby si nejen občané, ale hlavně firmy půjčovaly peníze a zlepšily ekonomickou situaci po krizi z období let 2007 - 2010. Nyní státy postupně vycházejí ze stavu recese do stavu oživení a tak sazby začnou v průběhu roku 2011 s největší pravděpodobností růst. Tuto tezi potvrzuje i šéf ECB Jean-

¹³ Regulece úrokových sazeb a RPSN ve vybraných zemích. *Parlamentní institut*. Listopad 2009, 1544, s. 10.

Claude Trachet, který připustil, že by bankovní rada mohla již na dubnovém zasedání zvýšit výši úrokových sazeb, která je již poslední dva roky na svém rekordním minimu.¹⁴

Výše základních úrokových sazeb centrálních bank od roku 2009:

Česká republika

Tabulka č. 12 – Úrokové sazby České národní banky

Platnost od	2T repo sazba (%)	Diskontní sazba (%)	Lombardní sazba (%)
6. 2. 2009	1,75	0,75	2,75
11. 5. 2009	1,50	0,50	2,50
7. 8. 2009	1,25	0,25	2,25
17. 12. 2009	1,00	0,25	2,00
7. 5. 2010	0,75	0,25	1,75

Zdroj: www.cnb.cz – přílohy: Základní úrokové sazby vyhlášené ČNB v %.

Slovenská republika

Tabulka č. 13 – Úrokové sazby Národní banky Slovenska

Platnost od	Jednodenní referenční operace (%)	Hlavní referenční operace (%)	Jednodenní vkladové operace (%)
1. 1. 2009	3,00	2,50	2,00
21. 1. 2009	3,00	2,00	1,00
11. 3. 2009	2,50	1,50	0,50
8. 4. 2009	2,25	1,25	0,25
13. 5. 2009	1,75	1,00	0,25

Zdroj: www.nbs.sk – přílohy: Základní úrokové sazby vyhlášené ECB v %.

¹⁴ Éra nízkých sazeb končí - E15.cz/zpravy [online]. 2007-2011 [cit. 2011-03-11]. Éra nízkých sazeb končí. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/era-nizkych-sazeb-konci>>.

10. ZÁVĚR

Ať už si to člověk připouští nebo ne, finance a potažmo obchodní politika bank ovlivňuje životy všech obyvatel vyspělých zemí. Některé při používání karty při placení v obchodě, některé při směně bankovek a mincí a absolutní většinu při výplatě peněz od zaměstnavatele. Komerční banky ovlivňují firmy, ale i občany. Centrální banky jednotlivých zemí ovlivňují jednotlivé komerční banky a samy centrální banky jsou v případě většiny zemí Evropy (země patřící do EU) buď částečně, nebo z většiny ovlivněny Evropskou centrální bankou. Na základě těchto faktů bylo zpracováno několik analýz.

Analýza úrokových sazeb – zde byla zjišťována síla závislosti úrokových sazeb komerčních bank na úrokových sazbách centrálních bank. Mezi porovnávanými úrokovými sazbami byly sazby u běžných účtů, u účtů spořicích a u účtů se spotřebitelskými úvěry. Na základě dat ze sazebníků bank v Česku a na Slovensku bylo zjištěno, že běžné účty mají sazby v průměru pohybující se okolo 0,05%. Dále byly na základě těchto dat porovnány sazby u spotřebitelských úvěrů, kde bylo zjištěno, že výhodnější jsou úvěry v Česku a to v průměru o více než 0,65%. Poslední úrokové sazby a to sazby u spořicích účtů vyšly opět mnohem lépe v Česku než v konkurenčně porovnávaném Slovensku. Zde vyšlo při srovnání najevo, že minimální sazba úroků je v Česku vyšší než průměrná maximální sazba na Slovensku a zároveň, že maximální průměrná sazba v Česku je až dvojnásobná oproti srovnávanému Slovensku. Nejdůležitějším závěrem této analýzy byl však fakt, že žádná z komerčních bank nepřesahuje sazbu udávanou centrální bankou.

Analýza poplatků komerčních bank – zde se analýza zaměřila pouze na výši poplatků a rozdíly mezi bankovníctvím v Česku a na Slovensku. Pro lepší přiblížení ke skutečnému stavu byl vytvořen model průměrného uživatele, přes který byl vypočítán měsíční poplatek u jednotlivých bank. Pro jednodušší srovnání byly poplatky rozděleny do tří kategorií – *základní*, kam patřil poplatek za zřízení, vedení účtu a internetbanking, dále *poplatky spojené s kartou*, kam byly zahrnuty poplatky za platbu kartou u obchodníka, výběr z bankomatu a poplatek za užívání karty a poslední skupinou byly *transakční poplatky*, mezi které patří poplatky za příchozí a odchozí platby.

Při pohledu na základní poplatky, je takřka bez překvapení, že zřízení účtu v obou zemích je bezplatné a průměrný poplatek za vedení účtu, i přesto že na Slovensku je o něco nižší, je takřka totožný. Velké překvapení této části analýzy je pohled na poplatek za inter-

netbanking, který je na Slovensku dvakrát až třikrát nižší než v Česku. Tento fakt je přisuzován síle trhu a snaze komerčních bank na Slovensku naučit uživatele využívat této služby, která je levnější než využívání základních služeb pomocí pracovníků na pobočkách bank.

Druhá analyzovaná skupina poplatků spojená s platební kartou přinesla velmi překvapivý závěr. Byl zjištěn významný rozdíl, který spočívá v tom, že v Česku se neplatí za platbu kartou u obchodníka, oproti tomu na Slovensku si zákazníci zaplatí určitou, i když velmi malou částku, při každé platbě. Tato částka činí v průměru přes tři koruny (při přepočtu z Eur podle průměrného kurzu udávaného ČNB). Další analyzovaná data nebyla ničím významná, v obou státech je přibližně stejný poplatek za užívání karty, i když na Slovensku je průměrný poplatek o něco nižší než v Česku. Podobně tomu tak je při výběru z bankomatu a to jak u bankomatů dané banky, tak u výběru z bankomatu cizí banky. Rozdíl mezi poplatky v obou zemích je minimální, rozdíl mezi výběrem z bankomatu vlastní a cizí banky je více než pětinašobný.

Třetí porovnávanou skupinou byly poplatky spojené s transakcemi a to jak příchozími tak odchozími. Tyto poplatky se v obou zemích pohybují od dvou do šesti korun. Významný rozdíl je však v Česku a na Slovensku při pohledu na poplatky za platby v ně banky a mezibankovními (platby uskutečněné přes clearingové centrum). Na Slovensku je jedno z jaké banky, do jaké banky je platba zaslána nebo odkud kam je platba přijata. Banky na Slovensku nerozlišují mezibankovní platby od těch, které probíhají vně banky. Oproti tomu banky v Česku účtují svým zákazníkům v průměru až dvě koruny za převod peněz přes clearingové centrum. Jak již bylo zmíněno, nebyly poplatky porovnávány pouze mezi sebou, ale i v přepočtu na průměrného zákazníka. Při tomto přepočtu v obou zemích vyšla jako nejlevnější BRE bank S.A. (mBank) a v obou zemích se na druhém místě umístila Fio banka. Tyto dvě banky byly až trojnásobně levnější než další v pořadí třetí nejlevnější banka na trhu. Při vyhledávání těchto informací však bylo zjištěno, že některé banky mají velmi nepřehledné webové stránky a jejich sazebníky jsou přespříliš složité. Na základě tohoto faktu se přidala další analyzovaná část sledující přehlednost webových stránek bank a jednoduchost jejich sazebníků, tato kritéria byla obodována. Mezi nejlepšími se umístila v Česku Volksbank CZ a LBBW Bank a na Slovensku Tatra banka. Naopak na nejhorším místě se v Česku umístila Československá obchodní banka a na Slovensku Poštovní spořitelna.

Analýza ziskovosti vybraných bank – při této analýze byla zjišťována výše výnosů z poplatků a z úroků bank, procento zisku tří největších bank daného státu na celkovém zisku a výše zisku po odečtení výnosů z poplatků. V porovnání výnosů jak z poplatků, tak z úroků jsou na tom Slovenské banky až trojnásobně lépe, než banky v Česku. Při pohledu na procentuální vyjádření zisku tří největších bank vůči celkovému zisku je to v obou zemích velmi podobné – toto procento je v obou zemích mezi sedmdesáti a osmdesáti pěti procenty. V případě, že by banky upustily od všech výnosů z poplatků, byla by stále polovina bank ziskových a průměrný zisk všech sledovaných bank v Česku by činil necelé dvě miliardy korun, ale na Slovensku by to činilo až třikrát méně.

Poslední analýza se týkala monetární politiky Slovenska jako země eurozóny a Česka jako země, která mezi země eurozóny dosud nevstoupila. Byly sledovány přímé a nepřímé nástroje a na základě těchto informací se analýza zaměřila na nepřímé nástroje, jejich stav v posledních letech a predikci na roky nejbližší. Predikce poukazuje na předpokládaný růst úrokových sazeb centrálních bank, jelikož jsou úrokové sazby nyní na historickém minimu a státy evropské unie se dostávají z recese do fáze oživení.

Na základě všech výše zmíněných analýz může i nemusí být zcela znatelný vliv jednotlivých stupňů bankovní sféry. Vliv nadřazených stupňů bankovní sféry pocítují především přímo podřazené stupně, které je promítají dále. Tento vliv je přímý (méně častý) nebo nepřímý, jenž je obvyklejší. Bankovní systém pomocí nepřímých nástrojů měnové politiky sice ovlivňuje pouze úrokové sazby, ale díky těmto sazbám si klienti buď více půjčují, nebo více uschovávají peníze u bankovních institucí, což ovlivňuje jejich zisk. Zisk nepřímo ovlivňují například poplatky, které si komerční banky účtují za své služby a které jim mají uhradit provozní náklady spojené s vedením banky. Výši poplatků však může ovlivnit tržní vymezení úrokových sazeb například u vkladových produktů bank.

Bankovní systém je velmi promyšlený a každá jedna změna v něm má za důsledek ovlivnění dalších parametrů. Tento složitý systém má za cíl udržení cenové stability.

11. SEZNAM ZKRATEK

Hlavní zkratky

- KB – komerční banka
- ČNB – Česká národní banka
- NBS – Národní banka Slovenska
- ECB – Evropská centrální banka
- NCB – národní centrální banka
- EMI – Evropský měnový institut
- HMU – Hospodářská a měnová unie
- ESCB – Evropský systém centrálních bank
- EU – Evropská unie
- Smlouva – Smlouva o založení Evropského společenství
- Statut – Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky

Vedlejší zkratky

- tzn. – to znamená
- tzv. – tak zvané
- např. – například
- tj. – to je

12. SEZNAM LITERATURY

TIŠTĚNÉ DOKUMENTY

- KIPIELOVÁ, Ivana. *Slovník základních pojmů z bankovníctví*. Praha: Fortuna, 2007. 112 s. ISBN 80-7168-495-3.
- PAVLÁT, Vladislav. *Centrální bankovníctví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. 137 s. ISBN 80-86754-29-4.
- PUCHINGER, Zdeněk. *Bankovníctví I: Úvodní kapitoly k problematice bankovní soustavy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 173 s. ISBN 80-244-1048-6.
- REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. Praha: Management Press, 2001. 782 s. ISBN 80-7261-051-1.
- REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2008. 620 s. ISBN 80-85943-49-2.
- ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010. 256 s. ISBN 978-80-7408-029-6.
- VENCOVSKÝ, František a kol. *Dějiny bankovníctví v Českých zemích*. Praha: Bankovní institut, 1999. 594 s. ISBN 80-7265-030-0.

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY

a) základní elektronické zdroje

- Banky.sk - Zoznam bánk - Banky.sk* [online]. 2000-2011 [cit. 2011-03-28]. Zoznam bánk Banky.sk. Dostupné z WWW: <<http://www.banky.sk/10/zoznam-bank-bankysk.php>>.
- Dotazy veřejnosti k zavedení eura v České republice - Česká národní banka* [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-28]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/faq/faq_euro_cr.html>.
- ECB: Činnost* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Úkoly. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/tasks/html/index.cs.html>>.
- ECB: ECB, ESCB a Eurosystem* [online]. c [cit. 2011-03-28]. ECB, ESCB a Eurosystem. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/index.cs.html>>.
- ECB: Generální rada* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Generální rada. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/decisions/gencc/html/index.cs.html>>.

- ECB: Hospodářská a měnová unie* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Hospodářská a měnová unie. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.cs.html>>.
- ECB: Konvergenční kritéria se vztahují na* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Konvergenční kritéria se vztahují na. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.
- ECB: Slide 1* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Monetary policy. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/monpol/html/mp_001.en.html>.
- ECB: Transparentnost* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Transparentnost. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/transparency/html/index.cs.html>>.
- ECB: Upisování kapitálu* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Upisování základního kapitálu. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>>.
- EU. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN COMMUNITY. In *Official Journal of the European Communities*. 2002, Protokol k článku 67 Smlouvy, s. 6-152. Dostupný také z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12002E/pdf/12002E_EN.pdf>.
- Evropská centrální banka. In *Evropská centrální banka, Eurosystem, Evropský systém centrálních bank* [online]. Frankfurt nad Mohanem : Imprimerie Centrale s.a., Luxembourg, duben 2009 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/escb_cs_webcs.pdf>.
- Jaké jsou úkoly ČNB v Evropském systému centrálních bank? - Česká národní banka* [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-28]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/faq/faq_o16.html>.
- Konvergenční kritéria* [online]. 12/12/2009 [cit. 2011-03-28]. Evropská komise. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_63_cs.htm>.
- Kurzy devizového trhu - Česká národní banka* [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-28]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/>.
- Měnověpolitické nástroje - Česká národní banka* [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-28]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/>.

Nástroje menovej politiky - *www.nbs.sk* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Nástroje menovej politiky. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/menova-politika/nastroje-menovej-politiky>>.

Organizačná štruktúra - *www.nbs.sk* [online]. 16.9.2010 [cit. 2011-03-28]. Organizačná štruktúra. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke/organiza-na-struktura>>.

Seznam subjektů v sestavě ke dni [online]. 13. 3. 2011 [cit. 2011-03-28]. Banky a pobočky zahraničních bank (k 13. 03. 2011). Dostupné z WWW: <https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB33.SUBJECTS_COUNTS_DETAIL?p_lang=cz&p_DATUM=13.03.2011&p_ses_idx=1>.

Smlouvy [online]. 09/04/2010 [cit. 2011-03-28]. Smlouvy. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

Systém řízení a organizační struktura České národní banky - Česká národní banka [online]. 2003-2011 [cit. 2011-03-28]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organiza_cni_struktura/>.

Úrokové sazby ECB - *www.nbs.sk* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby ECB. Dostupné z WWW: <<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/udajove-kategorie-sdds/urokove-sazby/urokove-sazby-ecb>>.

b) sazebníky úroků komerčních bank

Česká spořitelna - Úrokové sazby [online]. c [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/urokove-sazby-d00013691>> .

ČSOB - Úrokové sazby [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/Urokove-sazby/Stranky/default.aspx>>.

Fio | Fio Banka [online]. 2009 [cit. 2011-03-28]. Cenníky a sazebníky. Dostupné z WWW: <<http://www.fio.sk/spolocnost-fio/manualy-dokumenty-cenniky/cenniky-sazobniky>>.

Fio | Fio banka [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Poplatky, sazby, úroky. Dostupné z WWW: <<http://www.fio.cz/spolecnost-fio/manualy-dokumenty-ceniky/ceniky-sazebniky>>.

- GE Money CZ - Zákaznický servis - Úrokové sazby* [online]. 2001-2011 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.gemoney.cz/ge/cz/1/zakaznický-servis/urokovy-listek>>.
- Informačný servis | VOLKSBANK Slovensko, a. s. - Dôvera zblízuje* [online]. 2009 [cit. 2011-03-28]. Běžné účty. Dostupné z WWW: <http://www.volksbank.sk/servlet/vbsk?MT=/Apps/WEB/main.nsf/vw_ByID/ID_227F96BE63F6E28FC12575200049FFD1_SK&TG=BlankMaster&URL=/Apps/WEB/main.nsf/vw_ByID/ID_FCD3AF8E2700C66FC1257554004E50A9_SK&OpenDocument=Y&LANG=SK&VM=40-4010&SC=80>.
- Poplatky a sazby - Úrokové sazby - Volksbank CZ, a.s.* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <http://www.volksbank.cz/vb/jnp/cz/poplatky_a_sazby/urokove_sazby/index.html>.
- Poštovní spořitelna ERA jednoduše* [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.postovnisporitelna.cz/Informace-k-produktum/Urokově-sazby/Stranky/Default.aspx>>.
- Sazby - LBBW Bank CZ a.s.* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.lbbw.cz/cs/financni-informacni-servis/sazby.shtml>>.
- Sazebník KB - Hlavní stránka* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Aktuální úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.sazebnik-kb.cz/>>.
- Slovenská sporiteľňa - Úrokové sadzby (úplné)* [online]. 2002-2011 [cit. 2011-03-28]. Slovenská sporiteľňa, a. s. Dostupné z WWW: <<http://www.slsp.sk/urokove-sadzby.html>>.
- UniCredit Bank - Úrokové sazby* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/cz/urokove-sazby.html>>.
- Úrokové sadzby - ČSOB Finančná skupina - ČSOB* [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Dôležité informácie - Úrokové sadzby. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.sk/dolezite-informacie-urokove-sadzby>>.
- Úrokové sadzby - fyzické osoby / OTP Banka, a.s.* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Info-slужby. Dostupné z WWW: <<http://www.otpbank.sk/sk/infosluzby/urokove-sadzby/urokove-sadzby-fyzicke-osoby/>>.
- Úrokové sadzby - VÚB banka* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Úrokové sadzby. Dostupné z WWW: <<http://www.vub.sk/informacny-servis/urokove-sadzby/>>.

Úrokové sazby - O banke - Úvod - UniCredit Bank Slovakia a. s. [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.sk/page/sk/O-banke/Urokove-sadzby.html>>.

Úrokové sazby - Poštová banka, a. s. [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.pabk.sk/sk/urokove-sadzby>>.

Úrokové sazby - Úvodná stránka - Tatra banka [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.tatrabanka.sk/cms/page/sk/urokove-sadzby.html>>.

Úrokové sazby eurových produktov [online]. 2005 - 2011 [cit. 2011-03-28]. Úrokové sazby eurových produktov. Dostupné z WWW: <http://www.dexia.sk/apps/s/us/us_depozit.jsp>.

Úrokové sazby - Raiffeisenbank [online]. 2008 [cit. 2011-03-28]. Raiffeisen Bank. Dostupné z WWW: <<http://www.rb.cz/o-bance/informacni-a-online-sluzby/urokove-sazby/>>.

Úrokový lístek [online]. c [cit. 2011-03-28]. Úrokový lístek. Dostupné z WWW: <http://www.mbank.cz/pruvodce/urokovy_listek/>.

Úrokový lístok [online]. c [cit. 2011-03-28]. Úrokový lístok. Dostupné z WWW: <<http://www.mbank.sk/sprievodca/urokovy-listok/index.html>>.

c) sazebníky poplatků komerčních bank

Aktuální sazebník poplatkov - Dexia banka Slovensko [online]. 2005 - 2011 [cit. 2011-03-28]. Aktuální sazebník poplatkov. Dostupné z WWW: <<http://www.dexia.sk/apps/s/pp/poplatky.jsp>>.

Ceník produktů a služeb - Raiffeisenbank [online]. 2008 [cit. 2011-03-28]. Raiffeisen Bank. Dostupné z WWW: <<http://www.rb.cz/o-bance/informacni-a-online-sluzby/dokumenty/>>.

Cenník - Informačný servis - VÚB banka [online]. c [cit. 2011-03-28]. Cenník. Dostupné z WWW: <<http://www.vub.sk/informacny-servis/cennik/>>.

Česká spořitelna - Sazebník [online]. c [cit. 2011-03-28]. Sazebník. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/sazebnik-d00013266>>.

ČSOB - Sazebníky [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Sazebníky. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/Sazebniky/Stranky/default.aspx>>.

- Fio | Fio Banka* [online]. 2009 [cit. 2011-03-28]. Bežný účet. Dostupné z WWW: <<http://www.fio.sk/bankove-sluzby/bankove-ucty/bezny-bankovy-ucet>>.
- Fio | Fio banka* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Běžný účet. Dostupné z WWW: <<http://www.fio.cz/bankovni-sluzby/bankovni-ucty/bezny-bankovni-ucet>>.
- GE Money CZ - Zákaznický servis - Sazebníky poplatků* [online]. 2001 - 2011 [cit. 2011-03-28]. Sazebníky poplatků. Dostupné z WWW: <<http://www.gemoney.cz/ge/cz/1/zakaznicky-servis/sazebniky-poplatku>>.
- Informačný servis | VOLKSBANK Slovensko, a. s. - Dôvera zblízuje* [online]. 2009 [cit. 2011-03-28]. Sadzobník poplatkov. Dostupné z WWW: <http://www.volksbank.sk/servlet/vbsk?MT=/Apps/WEB/main.nsf/vw_ByID/ID_227F96BE63F6E28FC12575200049FFD1_SK&TG=BlankMaster&URL=/Apps/WEB/main.nsf/vw_ByID/ID_0A7BCE33ADB96E37C125780D003830EB_SK&OpenDocument=Y&LANG=SK&VM=60-none&SC=80>.
- Poplatky - Poštová banka, a. s.* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Poplatky. Dostupné z WWW: <<http://www.pabk.sk/sk/poplatky>>.
- Poplatky a sazby - Volksbank CZ, a.s.* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Volksbank CZ; Důvěra spojuje. Dostupné z WWW: <http://www.volksbank.cz/vb/jnp/cz/poplatky_a_sazby/index.html>.
- Sadzobník* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Sadzobník. Dostupné z WWW: <<http://www.mbank.sk/sprievodca/sadzobnik/index.html>>.
- Sadzobník poplatkov - ČSOB Finančná skupina - ČSOB* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Dôležité informácie. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.sk/sadzobnik>>.
- Sadzobník poplatkov - O Tatra banke - O banke - Úvodná stránka - Tatra banka* [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Sadzobník poplatkov. Dostupné z WWW: <<http://www.tatrabanka.sk/cms/page/sk/about/O-Tatra-banke/sadzobnik.html>>.
- Sazebník - LBBW Bank CZ a.s.* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Sazebník. Dostupné z WWW: <<http://www.lbbw.cz/cs/nasi-klienti/sazebnik/index.shtml>>.
- Sazebník bankovních poplatků* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Sazebník bankovních poplatků. Dostupné z WWW: <<http://www.mbank.cz/pruvodce/sazebnik/>>.
- Sazebník KB - Hlavní stránka* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Jak používat on-line sazebník?. Dostupné z WWW: <<http://www.sazebnik-kb.cz/>>.

- Sazebník poplatků | Poštovní spořitelna ERA jednoduše* [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Sazebník poplatků. Dostupné z WWW: <<http://www.postovnisporitelna.cz/Informace-k-produktum/Sazebnik/Stranky/default.aspx>>.
- Slovenská sporiteľňa - Sadzobník poplatkov (úplný)* [online]. 2002 - 2011 [cit. 2011-03-28]. Slovenská sporiteľňa, a. s. Dostupné z WWW: <<http://www.slsp.sk/vsetko-o-banke/uzitocne-informacie/sadzobnik-poplatkov/sadzobnik-poplatkov-a-nahrad-slovenskej-sporitelne-a-s.html>>.
- UniCredit Bank - Sazebník* [online]. c [cit. 2011-03-28]. Sazebník. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/cz/sazebnik.html>>.
- Unicredit book - O banke - Úvod - UniCredit Bank Slovakia a. s.* [online]. 2011 [cit. 2011-03-28]. Unicredit book - obchodné podmienky, cenníky. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.sk/page/sk/O-banke/Unicredit-book.html#cenniky>>.

13. SEZNAM PŘÍLOH

1. Úrokové sazby ČR (v %)	69
2. Úrokové sazby SR (v %)	70
3. Poplatky za zřízení účtu, vedení účtu a internetbanking v ČR (v Kč)	71
4. Poplatky za zřízení účtu, vedení účtu a internetbanking v SR (v Eurech)	72
5. Poplatky spojené s platební kartou v ČR (v Kč)	73
6. Poplatky spojené s platební kartou v SR (v Eurech)	74
7. Poplatky za příchozí a odchozí platby v ČR (v Kč)	75
8. Poplatky za příchozí a odchozí platby v SR (v Eurech)	76
9. Srovnání běžných účtů v ČR (v Kč)	77
10. Srovnání běžných účtů v SR (v původní měně a korunách)	78
11. Přehlednost a jednoduchost webových stránek českých bank	79
12. Přehlednost a jednoduchost webových stránek slovenských bank	80
13. Ziskovost bank v ČR	81
14. Ziskovost bank v SR v původní měně	82
15. Ziskovost bank v SR přepočtená na koruny	83
16. Základní úrokové sazby vyhlášené ČNB v %	84
17. Základní úrokové sazby vyhlášené NBS v %	85
18. Základní úrokové sazby vyhlášené ECB v %	86

1. Úrokové sazby ČR (v %)

České banky	Úroková sazba (min - max) pro		
	běžný účet	spořicí účet	spotřebitelský úvěr
Česká spořitelna, a. s.	0,01	0,8-3,2	8,00
Československá obchodní banka, a. s.	0,01	1,10	10,90
GE Money Bank, a. s.	0,01	1,60	5,70
Komerční banka, a. s.	0,01	0,80	9,23
LBBW Bank CZ a.s.	0,25	0,25-1,75	6,50
Raiffeisenbank a. s.	0,01	0,40-1,00	7,30
UniCredit Bank Czech Republic a. s.	0,10	0,75-3,00	10,96
Volksbank CZ, a. s.	0,01	1,53	12,69
BRE Bank S.A. (mBank)	0,00	1,30	10,00
Fio banka, a.s.	0,10	1,25	XXX
Poštovní spořitelna	0,05	0,10-1,70	XXX

Zdroj: Úrokové sazebníky českých komerčních bank.

2. Úrokové sazby SR (v %)

Slovenské banky	Úroková sazba (min - max)		
	běžný účet	spořicí účet	spotřebitelský úvěr
Všeobecná úverová banka, a. s.	0,01	0,50-1,00	7,90
Slovenská sporiteľňa, a. s.	0,10	0,10-2,00	9,90
Tatra banka, a. s.	0,05	0,50	10,00
Československá obchodná banka, a.s.	0,01	0,80-1,00	10,90
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	0,00	0,20	10,00
Dexia banka Slovensko, a. s.	0,05	0,60	9,11
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	0,05	0,20	9,42
OTP Banka Slovensko, a. s.	0,10	0,80-1,00	9,90
BRE Bank S.A. (mBank)	0,10	0,90	10,00
Fio banka, a. s.	0,00	1,00	XXX
Poštová banka, a.s.	0,01	0,01-0,60	XXX

Zdroj: Úrokové sazebníky slovenských komerčních bank.

3. Poplatky za zřízení účtu, vedení účtu a internetbanking v ČR (v Kč)

České banky	Název účtu	Zřízení účtu	Vedení účtu	Přímé bankovníctví internetbanking
Česká spořitelna, a. s.	Osobní účet České spořitelny	Zdarma	29*	100
Československá obchodní banka, a. s.	ČSOB Konto	Zdarma	60	40
Komerční banka, a. s.	B-konto	Zdarma	50	39
Raiffeisenbank, a. s.	eKonto	Zdarma	75	80
Volksbank CZ, a.s.	Běžný účet	Zdarma	35	30
Poštovní spořitelna	Běžný účet	Zdarma	34	Zdarma
GE Money Bank, a. s.	Konto Genius Start	Zdarma	59	49
UniCredit Bank Czech Republic a. s.	Konto POHODA	Zdarma	64	70
LBBW Bank CZ, a. s.	Qkonto ZDARMA	Zdarma	Zdarma	Zdarma
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	Zdarma	Zdarma	Zdarma
Fio banka	Fio účet	Zdarma	Zdarma	Zdarma

Pozn.: * cenu lze snížit o 10-100% dle měsíčního obrátu na účtu

Zdroj: Sazebníky českých bank.

4. Poplatky za zřízení účtu, vedení účtu a internetbanking v SR (v Eurech)

Slovenské banky	Název účtu	Zřízení účtu	Vedení účtu	Přímé bankovníctví internetbanking
Všeobecná úverová banka, a. s.	Základní bankovní produkt	zdarma	7	1,7
Slovenská sporiteľňa, a. s.	SPOROžiro	zdarma	2,06	1
Tatra banka, a. s.	Tatra Personal	zdarma	2	0,3
Československá obchodná banka, a.s.	Běžný účet	zdarma	2	zdarma ¹
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	Běžný účet	zdarma	zdarma	0,4
Poštová banka, a.s.	Osobní účet POSTKONTO	zdarma	1,76	zdarma
Dexia banka Slovensko, a. s.	Osobní běžný účet	zdarma	1,89	0,33
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	Běžný účet	zdarma	1,99	0,99
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	zdarma	zdarma	zdarma
Fio banka	Běžný účet	zdarma	zdarma	zdarma

Pozn.: ¹⁾ zřizovací poplatek 11,62

Zdroj: Sazebníky slovenských bank.

5. Poplatky spojené s platební kartou v ČR (v Kč)

České banky	Název účtu	Platba kartou	Výběr z bankomatu	Výběr z cizího bankomatu	Užívání karty (rok)
Česká spořitelna, a. s.	Osobní účet České spořitelny	Zdarma	6	40	199
Československá obchodní banka, a. s.	ČSOB Konto	Zdarma	6 ¹	30	240
Komerční banka, a. s.	B-konto	Zdarma	5	35	200
Raiffeisenbank, a. s.	eKonto	Zdarma	9,90 ²	39,9	300
Volksbank CZ, a.s.	Běžný účet	Zdarma	0,25 % (min. 15)	30 / 90 ³	240
Poštovní spořitelna	Běžný účet	Zdarma	5 ³	26	96
GE Money Bank, a. s.	Konto Genius Start	Zdarma	15 ⁴	38 ⁴	468
UniCredit Bank Czech Republic a. s.	Konto POHODA	Zdarma	5	30	200
LBBW Bank CZ, a. s.	Qkonto ZDARMA	Zdarma	Není	0,5 % (min. 50)	240
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	Zdarma	Není	0 / 9 / 35 ⁵	100
Fio banka	Fio účet	Zdarma	6 ⁶	30	Zdarma

Pozn.: ¹⁾ zdarma 2 výběry z bankomatu ČSOB

²⁾ první dva výběry zdarma

³⁾ a) 0,50 % z částky (min. 30 bank. ČSOB)

b) 1,50 % z částky (min. 90 ostatní bank.)

⁴⁾ z bankomatu ČSOB

⁵⁾ transakční balíček - 26Kč měsíčně

⁶⁾ dle výše vybrané částky a počtu výběrů

⁷⁾ od 11. platby

Zdroj: Sazebníky českých bank.

6. Poplatky spojené s platební kartou v SR (v Eurech)

Slovenské banky	Název účtu	Platba kartou	Výběr z bankomatu	Výběr z cizího bankomatu	Užívání karty (rok)
Všeobecná úverová banka, a. s.	Základní bankovní produkt	0,15	0,2	1,3	8,30
Slovenská sporiteľňa, a. s.	SPOROŽiRO	0,15	0,15	1,3	8,00
Tatra banka, a. s.	Tatra Personal	0,12	0,5	1,5	12,00
Československá obchodná banka, a.s.	Běžný účet	0,15	0,2	1,25	7,20
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	Běžný účet	0,27	0,2	1,3	6,70
Poštová banka, a.s.	Osobní účet POSTKONTO	0,09	0,2	1,33	10,87
Dexia banka Slovensko, a. s.	Osobní běžný účet	0,15	0,15	1,35	7,20
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	Běžný účet	0,17	0,5	1,5	6,70
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	zdarma	není	1,2	zdarma
Fio banka	Běžný účet	0,1	0,2	1,13	5,04

Zdroj: Sazebníky slovenských bank.

7. Poplatky za příchozí a odchozí platby v ČR (v Kč)

České banky	Název účtu	Odchozí platby		Příchozí platby	
		do vlastní banky	do cizí banky	do vlastní banky	z cizí banky
Česká spořitelna, a. s.	Osobní účet České spořitelny	15	17	5	7
Československá obchodní banka, a. s.	ČSOB Konto	15 ¹	15 ¹	6 ¹	6 ¹
Komerční banka, a. s.	B-konto	4 ²	6 ²	5	7
Raiffeisenbank, a. s.	eKonto	4	6	5	7
Volksbank CZ, a.s.	Běžný účet	Zdarma	4	Zdarma	Zdarma
Poštovní spořitelna	Běžný účet	1	1	Zdarma	Zdarma
GE Money Bank, a. s.	Konto Genius Start	4	4	5	5
UniCredit Bank Czech Republic a. s.	Konto POHODA	3	6	Zdarma	6
LBBW Bank CZ, a. s.	Qkonto ZDARMA	Zdarma	5	Zdarma	2
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	Zdarma	3 ³	Zdarma	3 ³
Fio banka	Fio účet	Zdarma	Zdarma	Zdarma	Zdarma

Pozn.:¹⁾ zdarma 2 příchozí a 2 odchozí (elektronické) platby

²⁾ do určitého počtu měsíčně (na webu není přesně specifikováno)

³⁾ od 11. platby

Zdroj: Sazebníky českých bank.

8. Poplatky za příchozí a odchozí platby v SR (v Eurech)

Slovenské banky	Název účtu	Odchozí platby do		Příchozí platby z	
		vlastní banky	jiné banky	vlastní banky	cizí banky
Všeobecná úverová banka, a. s.	Základní bankovní produkt	0,15	0,15	zdarma	zdarma
Slovenská sporiteľňa, a. s.	SPOROŽIRO	0,15	0,15	zdarma	zdarma
Tatra banka, a. s.	Tatra Personal	0,12	0,12	0,12	0,12
Československá obchodná banka, a.s.	Běžný účet	0,15	0,15	0,15	0,15
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	Běžný účet	0,12	0,12	0,12	0,12
Poštová banka, a.s.	Osobní účet POSTKONTO	0,09	0,09	0,26 (0,13 ¹⁾)	0,26 (0,13)*
Dexia banka Slovensko, a. s.	Osobní běžný účet	0,15	0,15	0,15	0,15
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	Běžný účet	0,17	0,17	0,17	0,17
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma
Fio banka	Běžný účet	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma

Pozn.: ¹⁾ platba >1500 ks

Zdroj: Sazebníky slovenských bank.

9. Srovnání běžných účtů v ČR (v Kč)

České banky	Název účtu	Měsíční suma poplatků "průměrného klienta"
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	20,33
Fio banka	Fio účet	30,00
LBBW Bank CZ, a. s.	Qkonto ZDARMA	82,00
Poštovní spořitelna	Běžný účet	83,00
Československá obchodní banka, a. s.	ČSOB Konto	135,00
Komerční banka, a. s.	B-konto	162,67
Volksbank CZ, a.s.	Běžný účet	183,00
UniCredit Bank Czech Republic a. s.	Konto POHODA	217,67
GE Money Bank, a. s.	Konto Genius Start	271,00
Raiffeisenbank, a. s.	eKonto	275,70
Česká spořitelna, a. s.	Osobní účet České spořitelny	288,58

Zdroj: Vlastní výpočty.

10. Srovnání běžných účtů v SR (v původní měně a korunách)

České banky	Název účtu	Vypočtený měsíční poplatek v původní měně *	Měsíční suma poplatků "průměrného klienta"
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	1,20	29,13
Fio banka	Běžný účet Fio	2,55	61,90
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	Běžný účet	4,72	124,25
Poštová banka, a.s.	Osobní účet POSTKONTO	4,24	145,66
Československá obchodná banka, a.s.	Běžný účet	4,20	152,86
Dexia banka Slovensko, a. s.	Osobní běžný účet	4,20	155,85
Slovenská sporiteľňa, a. s.	SPOROŽÍRO	3,92	169,37
Tatra banka, a. s.	Tatra Personal	5,06	178,67
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	Běžný účet	5,27	200,24

* přepočten z původní měny byl proveden na základě průměrného kurzu února 2011 z eura na koruny v kurzu 24,276 Kč/Euro

Zdroj: Vlastní výpočty.

11. Přehlednost a jednoduchost webových stránek českých bank

České banky	Název účtu	Přehlednost	Jednoduchost při výpočtech	Vyhledávání na stránkách	Celkový počet bodů
Volksbank CZ, a.s.	Běžný účet	5	4	5	14,0
LBBW Bank CZ, a. s.	Qkonto ZDARMA	4	5	5	14,0
Česká spořitelna, a. s.	Osobní účet České spořitelny	3	4	5	12,0
UniCredit Bank Czech Republic a. s.	Konto POHODA	3	4	5	12,0
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	4	3	5	12,0
Poštovní spořitelna	Běžný účet	3	4	4	11,0
Fio banka	Fio účet	4	4	3	11,0
Komerční banka, a. s.	B-konto	3	2	4,5	9,5
Raiffeisenbank, a. s.	eKonto	4	3	2	9,0
GE Money Bank, a. s.	Konto Genius Start	2	3	4	9,0
Československá obchodní banka, a. s.	ČSOB Konto	3	2	3	8,0

Zdroj: Vlastní výpočty.

12. Přehlednost a jednoduchost webových stránek slovenských bank

Slovenské banky	Název účtu	Přehlednost	Jednoduchost při výpočtech	Vyhledávání na stránkách	Celkový počet bodů
Tatra banka, a. s.	Tatra Personal	4	5	5	14,0
Všeobecná úverová banka, a. s.	Základní bankovní produkt	4	5	4,5	13,5
BRE Bank S.A. (mBank)	mKONTO	4,5	4,5	4,5	13,5
Dexia banka Slovensko, a. s.	Osobní běžný účet	4	4	5	13,0
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	Běžný účet	4	4	5	13,0
Slovenská sporiteľňa, a. s.	SPOROŽÍRO	3	4	5	12,0
Fio banka	Běžný účet	4,5	4,5	3	12,0
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	Běžný účet	3	3	4,5	10,5
Československá obchodná banka, a.s.	Běžný účet	3	2	5	10,0
Poštová banka, a.s.	Osobní účet POSTKONTO	3	2	4	9,0

Zdroj: Vlastní výpočty.

13. Ziskovost bank v ČR

České banky	Úroky výnosové	Úroky nákladové	Čisté úrokové výnosy	Výnosy z poplatků a provizí	Zisk před zdaněním
Česká spořitelna, a. s.	40 604 mil. Kč	9 476 mil. Kč	31 128 mil. Kč	11 402 mil. Kč	15 178 mil. Kč
Československá obchodní banka, a. s.	33 886 mil. Kč	10 868 mil. Kč	23 018 mil. Kč	6 550 mil. Kč	19 876 mil. Kč
GE Money Bank, a. s.	8 668 mil. Kč	1 728 mil. Kč	6 941 mil. Kč	3 679 mil. Kč	2 906 mil. Kč
Komerční banka, a. s.	37 682 mil. Kč	15 679 mil. Kč	22 088 mil. Kč	7 745 mil. Kč	13 549 mil. Kč
LBBW Bank CZ a. s.	1 130 mil. Kč	488 mil. Kč	642 mil. Kč	114 mil. Kč	- 921 mil. Kč
Raiffeisenbank a. s.	9 102 mil. Kč	2 809 mil. Kč	6 293 mil. Kč	1 589 mil. Kč	2 522 mil. Kč
UniCredit Bank Czech Republic a. s.	9 358 mil. Kč	3 163 mil. Kč	6 195 mil. Kč	2 450 mil. Kč	3 382 mil. Kč
Volksbank CZ, a. s.	2 071 mil. Kč	927 mil. Kč	1 144 mil. Kč	350 mil. Kč	276 mil. Kč
Českomoravská stavební spořitelna, a. s.	6 757 mil. Kč	3 448 mil. Kč	3 309 mil. Kč	1 864 mil. Kč	2 061 mil. Kč
AXA Bank Europe, organizační složka	0 mil. Kč	0 mil. Kč	0 mil. Kč	118 mil. Kč	15 mil. Kč
Evropsko-ruská banka, a. s.	18 mil. Kč	1 mil. Kč	17 mil. Kč	1 mil. Kč	- 39 mil. Kč
Fio Banka, a. s.	7 mil. Kč	6 mil. Kč	1 mil. Kč	196 mil. Kč	17 mil. Kč

Zdroj: Výroční zprávy českých komerčních bank za rok 2009.

14. Ziskovost bank v SR v původní měně

Slovenské banky	Úroky výnosové	Úroky nákladové	Čisté úrokové výnosy	Výnosy z poplatků a provizí	Zisk před zdaněním
Všeobecná úverová banka, a. s.	504 509 tis. EUR	144 867 tis. EUR	359 642 tis. EUR	97 221 tis. EUR	160 528 tis. EUR
Slovenská sporiteľňa, a. s.	535 284 tis. EUR	131 431 tis. EUR	403 853 tis. EUR	109 828 tis. EUR	51 362 tis. EUR
Tatra banka, a. s.	357 974 tis. EUR	115 626 tis. EUR	242 348 tis. EUR	89 550 tis. EUR	121 822 tis. EUR
Československá obchodná banka, a.s.	133 tis. EUR	0 tis. EUR	133 tis. EUR	1 686 tis. EUR	467 tis. EUR
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	121 160 tis. EUR	44 705 tis. EUR	76 455 tis. EUR	23 689 tis. EUR	27 442 tis. EUR
Poštová banka, a.s.	108 573 tis. EUR	20 666 tis. EUR	87 907 tis. EUR	19 361 tis. EUR	32 422 tis. EUR
Dexia banka Slovensko, a. s.	128 747 tis. EUR	87 953 tis. EUR	40 794 tis. EUR	12 245 tis. EUR	- 15 891 tis. EUR
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	51 540 tis. EUR	18 307 tis. EUR	33 233 tis. EUR	8 054 tis. EUR	- 7 278 tis. EUR
OTP Banka Slovensko, a. s.	67 416 tis. EUR	29 895 tis. EUR	37 521 tis. EUR	9 625 tis. EUR	25 253 tis. EUR
ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s.	7 828 tis. EUR	3 897 tis. EUR	3 931 tis. EUR	1 803 tis. EUR	288 tis. EUR

Zdroj: Výroční zprávy slovenských komerčních bank za rok 2009.

15. Ziskovost bank v SR přepočtená na koruny

Slovenské banky	Úroky výnosové	Úroky nákladové	Čisté úrokové výnosy	Výnosy z poplatků a provizí	Zisk před zdaněním
Všeobecná úverová banka, a. s.	133 417 mil. Kč	38 310 mil. Kč	95 107 mil. Kč	25 710 mil. Kč	42 452 mil. Kč
Slovenská sporiteľňa, a. s.	141 556 mil. Kč	34 757 mil. Kč	106 799 mil. Kč	29 044 mil. Kč	13 583 mil. Kč
Tatra banka, a. s.	94 666 mil. Kč	30 577 mil. Kč	64 089 mil. Kč	23 681 mil. Kč	32 216 mil. Kč
Československá obchodná banka, a.s.	35 mil. Kč	0 mil. Kč	35 mil. Kč	446 mil. Kč	123 mil. Kč
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	32 041 mil. Kč	11 822 mil. Kč	20 219 mil. Kč	6 265 mil. Kč	7 257 mil. Kč
Poštová banka, a.s.	28 712 mil. Kč	5 465 mil. Kč	23 247 mil. Kč	5 120 mil. Kč	8 574 mil. Kč
Dexia banka Slovensko, a. s.	34 047 mil. Kč	23 259 mil. Kč	10 788 mil. Kč	3 238 mil. Kč	- 4 202 mil. Kč
VOLKSBANK Slovensko, a. s.	13 630 mil. Kč	4 841 mil. Kč	8 788 mil. Kč	2 130 mil. Kč	- 1 925 mil. Kč
OTP Banka Slovensko, a. s.	17 828 mil. Kč	7 906 mil. Kč	9 922 mil. Kč	2 545 mil. Kč	6 678 mil. Kč
ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s.	2 070 mil. Kč	1 031 mil. Kč	1 040 mil. Kč	477 mil. Kč	76 mil. Kč

Zdroj: Výroční zprávy slovenských komerčních bank za rok 2009.

16. Základní úrokové sazby vyhlášené ČNB v %

Datum	2T repo sazba	Diskontní sazba	Lombardní sazba
22. 01. 2002	4,50	3,50	5,50
01. 02. 2002	4,25	3,25	5,25
26. 04. 2002	3,75	2,75	4,75
26. 07. 2002	3,00	2,00	4,00
01. 11. 2002	2,75	1,75	3,75
31. 01. 2003	2,50	1,50	3,50
26. 06. 2003	2,25	1,25	3,25
01. 08. 2003	2,00	1,00	3,00
25. 06. 2004	2,25	1,25	3,25
27. 08. 2004	2,50	1,50	3,50
28. 01. 2005	2,25	1,25	3,25
01. 04. 2005	2,00	1,00	3,00
29. 04. 2005	1,75	0,75	2,75
31. 10. 2005	2,00	1,00	3,00
28. 07. 2006	2,25	1,25	3,25
29. 09. 2006	2,50	1,50	3,50
01. 06. 2007	2,75	1,75	3,75
27. 07. 2007	3,00	2,00	4,00
31. 08. 2007	3,25	2,25	4,25
30. 11. 2007	3,50	2,50	4,50
08. 02. 2008	3,75	2,75	4,75
08. 08. 2008	3,50	2,50	4,50
07. 11. 2008	2,75	1,75	3,75
18. 12. 2008	2,25	1,25	3,25
06. 02. 2009	1,75	0,75	2,75
11. 05. 2009	1,50	0,50	2,50
07. 08. 2009	1,25	0,25	2,25
17. 12. 2009	1,00	0,25	2,00
07. 05. 2010	0,75	0,25	1,75

Zdroj: www.cnb.cz.

**17. Základní úrokové sazby vyhlášené NBS v %
(do roku 2009)**

Datum	Diskontní sazba	Základní úroková sazba	2T repo sazba
01. 01. 1993	9,50	-	-
20. 12. 1993	12,00	-	-
17. 03. 1995	11,00	-	-
06. 10. 1995	9,75	-	-
13. 01. 1996	8,00	-	-
29. 05. 2000		-	8,50
31. 08. 2000		-	8,25
27. 12. 2000		-	8,00
26. 03. 2001		-	7,75
01. 01. 2002	7,75	-	7,75
27. 04. 2002	8,28	-	8,25
30. 10. 2002	8,00	-	8,00
18. 11. 2002		6,50	6,50
26. 09. 2003	-	6,25	6,25
22. 12. 2003	-	6,00	6,00
29. 03. 2004	-	5,50	5,50
29. 04. 2004	-	5,00	5,00
01. 07. 2004	-	4,50	4,50
29. 11. 2004	-	4,00	4,00
01. 03. 2005	-	3,00	3,00
01. 03. 2006	-	3,50	3,50
31. 05. 2006	-	4,00	4,00
26. 07. 2006	-	4,50	4,50
27. 09. 2006	-	4,75	4,75
28. 03. 2007	-	4,50	4,50
25. 04. 2007	-	4,25	4,25
29. 10. 2008	-	3,75	3,75
12. 11. 2008	-	3,25	3,25
10. 12. 2008	-	2,50	2,50

Zdroj: www.nbs.sk.

18. Základní úrokové sazby vyhlášené ECB v %

Platnost od	Jednodenní vkladové operace	Hlavní refinanční operace s úrokovou sazbou		Jednodenní refinanční operace
		fixní	variabilní (minimální akceptovaná sazba)	
01. 01. 1999	2,00	3,00		4,50
04. 01. 1999 ¹	2,75	3,00		3,25
22. 01. 1999	2,00	3,00		4,50
09. 04. 1999	1,50	2,50		3,50
05. 11. 1999	2,00	3,00		4,00
04. 02. 2000	2,25	3,25		4,25
17. 03. 2000	2,50	3,50		4,50
28. 04. 2000	2,75	3,75		4,75
09. 06. 2000	3,25	4,25		5,25
28. 06. 2000	3,25		4,25	5,25
01. 09. 2000	3,50		4,50	5,50
06. 10. 2000	3,75		4,75	5,75
11. 05. 2001	3,50		4,50	5,50
31. 08. 2001	3,25		4,25	5,25
18. 09. 2001	2,75		3,75	4,75
09. 11. 2001	2,25		3,25	4,25
06. 12. 2002	1,75		2,75	3,75
07. 03. 2003	1,50		2,50	3,50
06. 06. 2003	1,00		2,00	3,00
06. 12. 2005	1,25		2,25	3,25
08. 03. 2006	1,50		2,50	3,50
15. 06. 2006	1,75		2,75	3,75
09. 08. 2006	2,00		3,00	4,00
11. 10. 2006	2,25		3,25	4,25
13. 12. 2006	2,50		3,50	4,50
14. 03. 2007	2,75		3,75	4,75

Zdroj: www.ecb.int